

UNIVERZITET U NIŠU
FAKULTET UMETNOSTI U NIŠU

BARTF 2014

Niš, 10-11. oktobar 2014.

Drugi nacionalni naučni skup sa međunarodnim učešćem

UMETNOST I KULTURA DANAS:

DUH VREMENA I PROBLEMI INTERPRETACIJE

(Knjiga apstrakata)

Niš, 2014.

PROGRAMSKI ODBOR / PROGRAM'S COMMITTEE

- Dr Zoran Arsović, vanredni profesor
Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, Republika Srpska
- Dr Dimitrije Bužarovski, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta *Sv. Kiril i Metodij* u Skoplju, Republika Makedonija
- Dr Nebojša Vilić, redovni profesor Fakulteta dramskih umetnosti Univerziteta *Sv. Kiril i Metodij* u Skoplju, Republika Makedonija
- Dr Divna Vuksanović, redovni profesor Fakulteta dramskih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, Republika Srbija
- Dr Dragan Žunić, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija, predsednik
- Dr Luka Kecman, redovni profesor Akademije umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci, Republika Srpska
- Dr Kolarovska Gmirja Viktorija, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta *Sv. Kiril i Metodij* u Skoplju, Republika Makedonija
- Dr Suzana Kostić, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija
- Dr Plamen Anatoliev Legkostup, redovni profesor Pedagoškog fakulteta Velikotrnovskog univerziteta *Sv.Sv. Kiril i Metodij* u Velikom Trnovu, Republika Bugarska
- Dr Sonja Marinković, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, Republika Srbija
- Dr Srđan Marković, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija
- Dr Ana Hofman, docent, Naučno-istraživački centar Slovenačke akademije nauka i umetnosti u Ljubljani, Republika Slovenija

SADRŽAJ / CONTENT

UVODNA SAOPŠTENJA INTRODUCTORY STATEMENTS

Prof. dr Sreten Petrović
**POSTOJANOST UMETNIČKOG DELA
UPRKOS DUHU VREMENA I INTERPRETACIJI**
Prof. dr Sreten Petrovic
**DURABILITY OF THE ARTWORK
DESPITE THE SPIRIT OF TIME AND INTERPRETATION** 17

Prof. dr Sonja Marinković
**STATUS DISCIPLINE TEORIJA I ISTORIJA
IZVOĐAŠTVA U VISOKOM ŠKOLSTVU U SRBIJI**
Prof. dr Sonja Marinkovic
**POSITION OF THE PERFORMANCE THEORY
AND HISTORY IN SERBIAN HIGHER EDUCATION** 19

Prof. mr Aleksandar Serdar
**ANALIZA FRAZIRANJA
U INTERPRETACIJI**
Prof. mr Aleksandar Serdar
**ANALYSIS OF THE MUSICAL PHRASE
IN INTERPRETATION**..... 20

Prof. dr Dimitrije Bužarovski
**MUZIČKA PITANJA (*estetički performans*)
TAMO GDE SE TEORIJA I PRAKSA SUSREĆU**
Prof. dr Dimitrije Buzarovski
**MUSIC QUESTIONS (*esthetic performance*)
WHERE THEORY AND PRACTICE MEET** 22

I MUZIKOLOŠKA ISTRAŽIVANJA MUSICOLOGICAL RESEARCH

Mr Marija Dinov Vasić
UMETNOST KLAVIRSKJE INTERPRETACIJE
Mr Marija Dinov Vasic
THE ART OF PIANO MUSIC INTERPRETATION..... 27

Mr Nevena Ćeklić STRUČNA KRITIKA U SAVREMENOM SVIJETU PIJANIZMA Mr Nevena Ceklic PROFESSIONAL CRITICISM IN THE CONTEMPORARY WORD OF PIANISM.....	28
Stefan Cvetković ELEMENTI MODERNISTIČKE IZVOĐAČKE PARADIGME U PIJANIZMU JOZEFA HOFMANA Stefan Cvetkovic THE ELEMENTS OF THE MODERNIST PARADIGM OF PERFORMING IN THE PIANISM OF JOSEF HOFMANN.....	30
Mr Lenče Nasev MILICA ŠKARIĆ: INTERPRETACISKI PROBLEMI NA IZBRANI DELA ZA KLAVIŠNI INSTRUMENTI J. S. BAHA Mr Lence Nasev MILITSA SHKARICH: INTERPRETATIONAL PROBLEMS OF SELECTED WORKS FOR KEYBOARD BY J. S. BACH	31
Dr Borislava Vučković POKRET I MUZIKA: INTERPRETACIJA JEVGENIJA PLJUŠČENKA U OMAŽU NIŽINSKOM Dr Borislava Vuckovic MOVEMENT AND MUSIC: INTERPRETATION OF EVGENI PLUSHENKO IN TRIBUTE TO NIJINSKY	32
Ma Vanja Spasić VALERIJIN SAN – VERDIJEVA SMRT Ma Vanja Spasic VALERIA'S DREAM – THE DEAD OF VERDI.....	33
Snežana Cvijanović PITANJE AUTORSTVA NAD PRSTENOM NIBELUNGA Snezana Cvijanovic THE QUESTION OF AUTHORSHIP OVER THE RING OF THE NIBELUNG	34
Dr Ivana Medić PROBLEMI INTERPRETACIJE KLAVIRSKOG STVARALAŠTVA VASILIJA MOKRANJCA Dr Ivana Medic THE PROBLEMS OF INTERPRETATION OF VASILIJE MOKRANJAC'S PIANO WORKS.....	35

II TEORIJA I ANALIZA THEORY AND ANALYSIS

Dr Anica Sabo

ANALITIČKA INTERPRETACIJA

Dr Anica Sabo

ANALYTICAL INTERPRETATION 39

Mr Snježana Đukić Čamur

INTERPRETACIJA KNJIŽEVNOG TEKSTA ILI KOMPOZITOROVO „ČITANJE“ TEKSTA

Mr Snjezana Djukic Camur

INTERPRETATION OF A LITERARY TEXT OR

A COMPOSER'S "READING" OF THE TEXT 40

Mr Saša Božidarević

RUKOVETI I SRODNE FORME U SRPSKOJ MUZICI DRUGE POLOVINE XX VEKA: VIDOVI ISPOLJAVANJA INTERTEKSTUALNOSTI

Mr Sasa Bozidarevic

RUKOVETI (HANDFULS) AND RELATED FORMS IN THE SERBIAN MUSIC OF THE SECOND HALF OF THE TWENTIETH CENTURY:

ASPECTS OF MANIFESTATION OF INTERTEXTUALITY 41

Mr Danijela Stojanović

UMETNIČKA INTERPRETACIJA FOLKLORNIH IDIOMA NA PRIMERU KANTATE MAJKA SEBIDNA STOJANA STOJKOVA

Mr Danijela Stojanovic

THE ARTISTIC INTERPRETATION

OF THE FOLKLORE IDIOMS AT THE EXAMPLE

OF CANTATA MAJKA SEBIDNA BY STOJAN STOJKOV..... 43

Dr Sanda Dodik

REINTERPRETACIJA OSMOGLASNIČKOG ISKUSTVA U KOMPOZICIJI PRAG SNA LJUBICE MARIĆ

Dr Sanda Dodik

REINTERPRETATION OF OCTOECHOS EXPERIENCE

IN COMPOSITION PRAG SNA BY LJUBICA MARIĆ 44

MA Maja Radivojević

INTERPRETACIJA L'HOMME ARMÉ MELODIJE U MISAMA RENESANSNIH KOMPOZITORA

MA Maja Radivojevic

INTERPRETATION OF L'HOMME ARMÉ MELODY

IN THE RENAISSANCE COMPOSERS MASSES..... 46

Mr Jasna Veljanović TIPOVI BAROKNOG DVODELA I SONATNOG OBLIKA U ENGLLESKIM SVITAMA JOHANA SEBASTIJANA BAHA Mr Jasna Veljanovic THE TYPES OF BAROQUE BINARY FORM AND SONATA FORM IN THE ENGLISH SUITES BY JOHANN SEBASTIAN BACH	47
Mr Gordana Grujić MUZIČKA SINTAKSA: GRANIČNI SLUČAJEVI IZMEĐU REČENICE I FRAGMENTARNOSTI U KLAVIRSKIM TRIJIMA RANOG ROMANTIZMA Mr Gordana Grujic MUSIC SYNTAX: BORDERING CASES AMONG THE SENTENCE AND THE FRAGMENTATION OF PIANOS' TRIOS OF EARLY ROMANTICISM	49
Mr Marko Milenkovic TONALNO–FORMALNA DIMENZIJA ŠOPENOVIH PRELIDA OP. 28 Mr Marko Milenkovic THE TONAL AND FORMAL DIMENSION IN CHOPIN'S PRELUDES OP. 28	50
Mr Nataša Nagorni Petrov LABUDOVA PESMA – JEDAN POGLED NA HARMONSKU STRUKTURU SOLO PESAMA FRANCA ŠUBERTA Mr Natasa Nagorni Petrov SWAN SONG – AN OVERVIEW OF THE HARMONIC STRUCTURE OF F. SCHUBERT'S COLLECTION OF SONGS	51
Mr Jelena Vasilakis MOGUĆI ASPEKTI TUMAČENJA HROMATIKE U DELIMA EDVARDA GRIGA Mr Jelena Vasilakis POSSIBLE ASPECTS OF INTERPRETATIONS OF CHROMATICS IN THE WORKS OF EDVARD GRIEG	53
Filip Milinković ŠOSTAKOVIČEVA INSTRUMENTALNA DELA IZ TRIDESETIH GODINA XX VEKA: IZAZOVI POSTMODERNIH TUMAČENJA Filip Milinkovic SHOSTAKOVICH'S INSTRUMENTAL WORKS FROM THE THIRTIES OF THE TWENTIETH CENTURY: CHALLENGES POSTMODERN INTERPRETATION	54

III PSIHOLOŠKA ISTRAŽIVANJA UMETNOSTI PSYCHOLOGICAL RESEARCH OF ART

Dr Ljubiša Zlatanović

PSIHOBIOGRAFIJA KAO ISTRAŽIVAČKA METODA ZA PROUČAVANJE UMETNIKA I NJEGOVOG DELA

Dr Ljubisa Zlatanovic

PSYCHOBIOGRAPHY AS A RESEARCH METHOD

FOR THE STUDY OF THE ARTIST AND HIS WORK..... 59

Dr Milena Medić

ARHETIPSKA INTERPRETACIJA MUZIKE

Dr Milena Medic

ARHCHETYPAL INTERPRETATION OF MUSIC 61

Mr Nevena Vujošević

UTICAJ VIZUELNIH SIGNALA NA SEGREGACIJU MELODIJE KOD MUZIČARA I NEMUZIČARA

Fenomen auditivne percepcije i interpretacije

Mr Nevena Vujosevic

THE INFLUENCE OF THE VISUAL SIGNALS ON THE SEGREGATION OF THE MELODY WITH MUSICIANS AND NON-MUSICIANS

The phenomenon of auditive perception and interpretation 62

Ivana Sekulić, dr Vesna Anđelković, dr Snežana Vidanović

EMPATIJA, LOKUS KONTROLE I MOTIV POSTIGNUĆA KOD UČENIKA LIKOVNE, MUZIČKE ŠKOLE I GIMNAZIJALACA

Ivana Sekulic, dr Vesna Andjelkovic, dr Snezana Vidanovic

EMPATHY, ACHIEVEMENT MOTIVATION AND LOKUS OF CONTROL

AMONG STUDENTS OF ART, MUSIC SCHOOL AND A HIGH SCHOOL 64

Dr Snežana Vidanović, Radica Ristić

STILOVI UČENJA KOD DECE SA UMETNIČKIM PREFERENCIJAMA

Dr Snezana Vidanovic, Radica Ristic

LEARNING STYLE OF GIFTED AND

NON-GIFTED CHILDREN 66

Biljana Pejić

AFEKTIVNI DOŽIVLJAJ REALISTIČKIH I APSTRAKTNIH UMETNIČKIH DELA

Biljana Pejic

AFFECTIVE EXPERIENCE WITH REALISTIC

AND ABSTRACT ART OBJECTS..... 67

Dr Nebojša Milićević, mr Miroslav Živković, dr Slavko Milojković RAZVOJ DIVERGENTNE PRODUKCIJE U OBRAZOVANJU KROZ PRIMENU TEHNIKA CRTANJA Dr Nebojša Milicevic, mr Miroslav Zivkovic, dr Slavko Milojkovic DEVELOPMENT OF DIVERGENT PRODUCTION IN EDUCATION APPLYING DRAWING TECHNIQUES.....	68
---	-----------

IV PEDAGOŠKA ISTRAŽIVANJA PEDAGOGICAL RESEARCH

Dr Isidora Korać, Mirjana Tomić KULTURA INTERPRETACIJE UMETNIČKOG DELA – KONTEKST NASTAVE Dr Isidora Korac, Mirjana Tomic CULTURE OF INTERPRETATION OF AN ARTWORK– TEACHING CONTEXT	73
--	-----------

MA Aleksandar Vulović DAKTILOKITMIJA – CONDITIO SINE QUA NON MA Aleksandar Vulovic DACTILORITMIA - CONDITIO SINE QUA NON	75
---	-----------

Dr Jelena Cvetković OPAŽAJNA ORGANIZACIJA RITMA Dr Jelena Cvetkovic A PERCEPTUAL ORGANIZATION OF RHYTHM.....	76
---	-----------

Mr Kristina Parezanović ODNOS KREATIVNOSTI I INTERPRETACIJE U SOLFEĐU Mr Kristina Parezanovic RELATION BETWEEN CREATIVITY AND INTERPRETATION IN SOLFEGGIO.....	77
---	-----------

Mr Dušan Erak NARODNA PJESMA „STARIJEG SEOSKOG TIPA“ IZ BOSNE I HERCEGOVINE I NAČINI NJENE INTERPRETACIJE U NASTAVI SOLFEĐA I U HORSKOJ MUZICI Mr Dušan Erak TRADITIONAL SONG OF „OLDER RURAL TYPE“ FROM BOSNIA AND HERZEGOVINA AND ITS INTERPRETATION IN SOLFEGGIO AND IN CHORAL MUSIC	79
--	-----------

Marija Ivanović
**KONTEKSTUALIZACIJA NARODNE TRADICIJE
U NASTAVI MUZIČKE KULTURE
U NIŽIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE**
Marija Ivanovic
**CONTEXTUALIZING FOLK TRADITION
IN MUSIC EDUCATION IN THE LOWER GRADES
OF PRIMARY SCHOOL.....** 80

Dr Emilija Popović
**RAZVOJ MUZIČKIH SPOSOBNOSTI KOD DECE
PREDŠKOLSKOG UZRASTA KAO PREDUSLOV
ZA STVARALAŠTVO U MUZIČKOJ OBLASTI**
Dr Emilija Popovic
**DEVELOPMENT OF MUSICAL ABILITIES
IN PRE-SCHOOL CHILDREN AS A PRECONDITION
FOR THEIR MUSICAL CREATIVITY** 82

Mr Danijela Zdravić Mihailović
**SUSRET MUZIČKE PEDAGOGIJE I PSIHOLOGIJE MUZIKE –
PRILOG PROUČAVANJU SAVREMENOG STRUČNOG
MUZIČKOG OBRAZOVANJA**
Mr Danijela Zdravic Mihailovic
**MEETING MUSICPEDAGOGY AND MUSIC PSYCHOLOGY –
CONTRIBUTION TO THE STUDY
OF CONTEMPORARY PROFESSIONAL MUSICEducation.....** 83

Nevena Trivić, Anita Savić, Milena Miladinović, studenti master studija
dr Tijana Mirović, dr Milena Petrović
ZAŠTO UČENICI PREKIDAJU I NAPUŠTAJU MUZIČKO OBRAZOVANJE
Nevena Trivic, Anita Savic, Milena Miladinovic, MA students
dr Tijana Mirovic, dr Milena Petrovic
REASONS FOR DROPPING OUT OF MUSIC EDUCATION..... 84

Dr Miomira Đurđanović
**INSTRUMENTI ORFOVOG INSTRUMENTARIJUMA
KAO DIDAKTIČKO SREDSTVO U OPŠTEOBRAZOVNIM ŠKOLAMA**
Dr Miomira Djurdjanovic
**ORFF INSTRUMENTS AS A DIDACTIC MEANS
IN PRIMARY SCHOOLS** 86

Dr Vesna Ivkov
**(NE) SVIRAJ NEŠTO NARODNO –
PREDRASUDE U HARMONIKAŠKOJ PRAKSI**
Dr Vesna Ivkov
**(DO NOT) PLAY SOMETHING TRADITIONAL–
PREJUDICES IN THE ACCODIONIST PRACTICE** 87

PANEL DISKUSIJA - STAVOVI PROFESORA RAZREDNE NASTAVE U NIŠU O SADRŽAJIMA UDŽBENIKA ZA MUZIČKU KULTURU U TREĆEM RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI PANEL DISCUSSION - ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE USED IN THE THIRD GRADE OF THE ELEMENTARY SCHOOL IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR	88
Dr Miomira Đurđanović ISTRAŽIVANJE O STAVOVIMA PROFESORA RAZREDNE NASTAVE O UDŽBENICIMA ZA MUZIČKU KULTURU Dr Miomira Djurdjanovic RESEARCH PROJECT ON ATTITUDES OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS TOWARD THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE.....	89
Dr Dimitrije Bužarovski METODOLOŠKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA O STAVOVIMA PROFESORA RAZREDNE NASTAVE O UDŽBENICIMA ZA MUZIČKU KULTURU Dr Dimitrije Buzarovski THE METHODOLOGY OF THE RESEARCH PROJECT ON ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE.....	90
Dr Trena Jordanoska STATISTIČKA OBRADA PODATAKA ISTRAŽIVANJA O STAVOVIMA PROFESORA RAZREDNE NASTAVE O UDŽBENICIMA ZA MUZIČKU KULTURU Dr Trena Jordanoska STATISTICAL ANALYSIS OF THE DATA COLLECTED IN THE RESEARCH PROJECT ON ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE.....	91
Marija Mitić, master student STAVOVI PROFESORA RAZREDNE NASTAVE U NIŠU O ELEMENTIMA RITMA U UDŽBENICIMA ZA MUZIČKU KULTURU U TREĆEM RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI Marija Mitic, MA student ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD THE REPRESENTATION OF THE RHYTHM IN THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE USED IN THE THIRD GRADE OF THE ELEMENTARY SCHOOL IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR	93

Marija Nešić, master student

**STAVOVI PROFESORA RAZREDNE NASTAVE U NIŠU
O INTERKULTURALNIM SADRŽAJIMA U UDŽBENICIMA
ZA MUZIČKU KULTURU U TREĆEM RAZREDU
OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI**

Marija Nestic, MA student

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD
THE INTERCULTURAL CONTENTS IN THE TEXTBOOKS
ON MUSIC CULTUR USED IN THE THIRD GRADE
OF THE ELEMENTARY SCHOOL
IN 2013/2014 ACADEMIC YEAR.....** 94

Bratislav Mitrović, master student

**STAVOVI PROFESORA RAZREDNE NASTAVE U NIŠU
O ZASTUPLJENOSTI NARODNE PESME U UDŽBENICIMA
ZA MUZIČKU KULTURU U TREĆEM RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE
U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI**

Bratislav Mitrovic, MA student

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD
THE PRESENCE OF THE FOLK SONGS IN THE TEXTBOOKS
ON MUSIC CULTURE USED IN THE THIRD GRADE
OF THE ELEMENTARY SCHOOL
IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR.....** 96

Ana Marković, master student

**STAVOVI PROFESORA RAZREDNE NASTAVE U NIŠU
O ZASTUPLJENOSTI RAZLIČITIH ŽANROVA U UDŽBENICIMA
ZA MUZIČKU KULTURU U TREĆEM RAZREDU
OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ 2013/2014. GODINI**

Ana Markovic, MA student

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES
TOWARD THE GENRE PRESENSE IN THE TEXTBOOK
ON MUSIC CULTURE USED IN THE THIRD GRADE
OF THE ELEMENTARY SCHOOL
IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR.....** 97

V UMETNOST U DRUŠTVU ART IN SOCIETY

Др Милена Георгиева Шушулова-Павлова

**МУЗИКА И ПУБЛИКИ. ВРЪЗКАТА НА
МУЗИКАЛНОТО ПОСЛАНИЕ С РЕАЛНОСТТА**

Dr Milena Georgieva Shushulova-Pavlova

MUSIC AND AUDIENCES. RELATIONSHIP

BETWEEN THE MUSICAL MESSAGE AND REALITY 101

Dr Vesna Milenković NOVI MEDIJI/NOVA UMETNOST I NOVI MEDIJI/ NOVA KOMUNIKACIJA – MOGUĆNOST VIĐENJA Dr Vesna Milenković NEW MEDIA / NEW ART AND NEW MEDIA / NEW COMMUNICATION - POSSIBILITY OF VISION.....	102
Adriana Sabo MUZIČKI MAGAZIN DŽUBOKS KAO MEDIJATOR JUGOSLOVENSKE POPULARNE MUZIKE Adriana Sabo <i>JUKEBOX AS A MEDIATOR OF YUGOSLAV POPULAR MUSIC.....</i>	103
Dušan Milenković DI-DŽEJEVI KAO INTERPRETATORI ELEKTRONSKE MUZIKE Dušan Milenkovic DJ AS THE PERFORMER OF ELECTRONIC MUSIC	105
Milan Milojković PLAVE NOĆI U SATENU I MLEKO OD KOKOSA – PROBLEM INTERPRETACIJE POPULARNE MUZIKE POSLEDNJE DECENIJE XX VEKA U SRBIJI KAO „DOBRE“ I „LOŠE“ Milan Milojkovic <i>BLUE SATIN NIGHTS AND COCOA MILK - PROBLEM OF INTERPRETATION OF SERBIAN POPULAR MUSIC OF THE LAST DECADE OF XX CENTURY AS “GOOD” AND “BAD”</i>	106
Mr Dubravka Stošić SPECIFIČNOSTI JAZZ MUZIKE KROZ ANALIZU INTERPRETACIJE POZNATIH JAZZ MUZIČARA XX VEKA Mr Dubravka Stosic SPECIFIC ASPECTS OF JAZZ MUSIC THROUGH THE ANALYSIS OF FAMOUS 20 th CENTURY JAZZ MUSICIANS' INTERPRETATION.....	107
Dr Sonja Cvetković VOJNI ORKESTRI U NIŠU DO POČETKA DRUGOG SVETSKOG RATA: MUZIČKI, IDEOLOŠKI I KULTUROLOŠKI ASPEKTI DUHA VREMENA Dr Sonja Cvetkovic MILITARY ORCHESTRAS IN NIŠ UNTIL THE ONSET OF THE WORLD WAR II: MUSICAL, IDEOLOGICAL AND CULTURAL ASPECTS OF THE SPIRIT OF TIME.....	109
Mr Nataša Tasić KRIKA HORSKOG STVARALAŠTVA U SRBIJI IZMEĐU DVA SVETSKA RATA Mr Natasa Tasic CHORAL MUSIC CRITICISM IN SERBIA BETWEEN THE TWO WORLD WARS.....	110

Darko Savić SRPSKI JEZIK KAO SREDSTVO LITURGIJSKE KOMUNIKACIJE Darko Savić SERBIAN AS THE LANGUAGE OF THE LITURGICAL COMMUNICATION.....	111
--	-----

Мая Димчева ХРИСТИЯНСТВО И ТРАДИЦИИ. НАРОДНИ ПРАЗНИЦИ И ОБИЧАИ ПО БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ. Maya Dimceva CHRISTIANITY AND TRADITIONS. NATIONAL HOLIDAYS AND CUSTOMS IN THE BULGARIAN LANDS	113
---	-----

VI VIZUELNE UMETNOSTI VISUAL ARTS

Dr Nikola Cekić NOVE UMETNIČKO-İKONOLOŠKE INTERPRETACIJE U EKOURBARHITEKTURI Dr Nikola Cekic NEW ARTISTIC-İKONOLOGICAL INTERPRETATIONS IN ECOURBARCHITECTURE.....	117
--	-----

Др Лаура Димитрова СИМВОЛИКАТА НА ПОСТМОДЕРНИЯ ОРНАМЕНТ PhD Laura Dimitrova THE SYMBOLISM OF POSTMODERN ORNAMENT	118
---	-----

Dr Dragan Ćalović ĆITANJE DIGITALNE UMETNOSTI Dr Dragan Calovic READING DIGITAL ART	119
--	-----

Nina Mihaljinac INTERPRETACIJA I PREDSTAVLJANJE KOLEKTIVNE TRAUME U VIZUELNIM UMETNOSTIMA Nina Mihaljinac INTERPRETATION AND REPRESENTATION OF COLLECTIVE TRAUMA IN VISUAL ARTS	120
--	-----

Даниел Георгиев Иванов ПРИНОСЪТ НА ВИТРАЖНОТО ИЗКУСТВО НА ИВАН ПЕНКОВ ЗА СВЕТОВНАТА И БАЛКАНСКА СЪВРЕМЕННА СТЕНОПИС Daniel Georgiev Ivanov CONTRIBUTION OF STAINED ART OF IVAN PENKOV WORLD AND BALKAN MODERN MURALS	122
---	-----

Николина Милчева Джановска ВЛИЯНИЕТО НА МЕДИЯТА ВЪРХУ СЪВРЕМЕННОТО ИЗКУСТВО И В ЧАСТНОСТ ВЪРХУ ГРАФИКАТА В БЪЛГАРИЯ Nikolina Milceva Dzanovska THE INFLUENCE OF THE MEDIA ON THE CONTEMPORARY ART AND ESPECIALLY ON THE GRAFIC ART IN BULGARIA.....	124
--	-----

Денислав Иванов Миевски СЪВРЕМЕННИ ТЕХНИКИ ПРИ СЪЗДАВАНЕТО НА СТОРИБОРД ЗА АНИМАЦИОНЕН ФИЛМ Denislav Ivanov Mievski MODERN TECHNIQUES IN CREATING STORYBOARD ANIMATION.....	125
--	-----

VII KNJIŽEVNOST LITERATURE

Jelena Đukić ELEMENTI POPULARNE KULTURE U ZBIRCI PRIČA POZNANICI MILICE MIĆIĆ-DIMOVSKA Jelena Djukic THE ELEMENTS OF POPULAR CULTURE IN THE COLLECTON OF STORIES POZNANICI BY MILICA MICIC DIMOVSKA.....	129
---	-----

Leana Vučković FILOZOFIJA SAVREMENOG KNJIŽEVNOG DELA U NOVOM KLJUČU Leana Vuckovic THE PHILOSOPHYOF CONTEMPORARY LITERARY WORK IN NEW KEY.....	130
---	-----

Dr sc Jela Sabljić Vujica POKUŠAJ DA SE RAZUMIJE ISPIT SAVJESTI Dr sc Jela Sabljic Vujica AN EFFORT TO UNDERSTAND THE CONSCIOUSNESS EXAM.....	132
--	-----

MA Tanja Antić FENOMEN LJUBAVI U ROMANU MEDLIN MILER AHILOV PEV MA Tanja Antic THE PHENOMENON OF LOVE IN THE NOVEL BY MEDELIN MILLER THE SONG OF ACHILLES.....	133
---	-----

UVODNA SAOPŠTENJA
INTRODUCTORY STATEMENTS

ПОСТОЈАНОСТ УМЕТНИЧКОГ ДЕЛА Упркос духу времена и интерпретацији

UDK 7.024.5+7.011.2

Повесна је чињеница да су у уметности и њеној историји велика остварења могућна у било којој, до сада теоријски измаштаној, стилској детерминацији: од *наџурализма* до *аџсџтракције*. Нигде више, а ни мање продуктивном, није изашла на глас потреба вредноснога порицања великог дела уметности само због тога што је историјски формат у којем је дато – „прегазило време“! Због теоријског разлога, али и интимног осећања трајности естетске чињенице као такве, а од краја педесетих година XX века, када је са идеологијама авангардног модернизма и соцреализма дошло до олакога урушавања Кантове идеје о генију, која се неопрезно отписивала као ствар прохујалога романтизма, учинило ми се изузетно важним актуелизовати ово питање. Зар се у уметничком Делу не успоставља стабилна, у неку руку петрификована, и на онтичком нивоу одржива структура, а у знаку вредносно-естетске довршености, чије родно место држи сâм Човек? Најзад, уколико адекватне „истости“ не би било у творцу, Великом и Малом, како објаснити разлог за перзистенцију не само метафизичке идеје о „трајности великих уметничких дела“, већ и саму емпиријску одрживост уметника на том путу, који у трајном и „довршеном“ саздању прави такво дело? Антиестетички, са вољом политичког Ума, уз легитимно и самодовољно битисање уметности као елитне форме културе, измислио је – као уметности „неизбежан“, а паралелни, „стуб-носач“ – паразитирајућу институцију *инџерџреџације* са којом је и започела историја загађивања свеколиког поља естетског. О томе ће у овоме саопштењу бити речи.

Кључне речи: *џтрајностџ уметностџи, џролазностџи џумачења, џолиџички ум, џеније.*

DURABILITY OF THE ARTWORK DESPITE THE SPIRIT OF TIME AND INTERPRETATION

Historically, it is the fact that in art and its history, the great achievements are possible in any theoretically imagined, stylistic determination: from *naturalism* to *abstraction*. The needs of denying the values of great masterpieces have not come out anywhere else, and in less productive sense, only because the historical format in which it is given – has been “run over time”! Not only because of the theoretical reasons, but also of the intimate feelings of the aesthetic facts’ durability, as such, and since the late fifties of the twentieth century, when ideologies of avant-garde modernism and social realism brought the facile collapsing of Kant’s idea of genius, which was carelessly described as the idea of bygone romanticism, it seemed to me extremely important to actualize this question. Is it the universal truth the the Work of art does not establish a stable, somewhat petrified, and at the ontic level, sustainable structure, marked by the value and aesthetic completion, which origins holds the man himself? Finally, if appropriate “sameness” did not exist in the creator, in Big and Small, how would it be possible to explain the reason for the persistence of not only the metaphysical idea of “permanence of large works of art,” but the very empirical viability of the artists in that way, which in the permanent and “completed “ work made such an act? In anti-aesthetic sense, with the political will of the Mind, by legitimate and self-sufficient existence of art, as the elite form culture, it has been invented - as the “inevitable” work of art, yet paralleled, “stub-carrier” – the parasite institution of *interpretation* with which the history of entire fields of aesthetic pollution began. This statement shall be discussed in this paper.

Key words: *durability of the artwork, transiency of interpretation, political mind, genius*

СТАТУС ДИСЦИПЛИНЕ ТЕОРИЈА И ИСТОРИЈА ИЗВОЂАШТВА У ВИСОКОМ ШКОЛСТВУ У СРБИЈИ

UDK 781.2:37.036(091)

Мада се још у првим класификацијама модерних музиколошких дисциплина наука о вокалном и инструменталном извођењу препознаје као једна од судисциплина системске музикологије, односно у ужем смислу музичке педагогије (Adler 1885: 5–20) и упркос врло динамичном развоју области теорије и историје извођаштва у савременој музиколошкој науци, у Србији академски статус ове дисциплине показује изузетно велику разноликост. Она се односи и на разлике међу појединим институцијама, али и на разлике у односу на обим, наставне садржаје и називе предмета у плановима за поједине групе инструмената или инструменте. Такође је у српском високом школству на различите начине решено питање профила стручњака којима се поверава извођење наставе тако да варира од стручних звања, преко уметничких до научних. Циљ рада је да се анализира тренутна позиција ове дисциплине у плановима студија извођачких уметности, и у контексту актуелног статуса ове дисциплине у свету, укаже на специфичности њене интердисциплинарне позиције и неопходност осавремењивања приступа овим питањима.

Кључне речи: *интердисициплинација, теорија извођаштва, историја извођаштва, музичко школство, високо образовање.*

POSITION OF THE PERFORMANCE THEORY AND HISTORY IN SERBIAN HIGHER EDUCATION

Although the early classifications of modern musicological discipline science of vocal and instrumental performance is recognized as one of

the sub-discipline of systematic musicology, or the music education, in other words (Adler 1885: 5-20), and despite a very dynamic development of the theory and history of interpretation in contemporary musicological science, the academic status of the discipline shows a very large variety in Serbia. It refers to the differences between different individual music academies, but also to the differences in relation to the scope, teaching contents and subject names in the curriculum for certain groups of instruments or instruments themselves. Moreover, Serbian higher education solved the issue of expert profiles in different ways, thus those being entrusted to teach range from the professional positions, through the art positions to the science positions. The aim of this paper is to analyze the current position of the discipline in the curriculum of performing arts, and in the context of the current status of the discipline in the world, to indicate the specificity of its interdisciplinary position and the necessity of modernizing the approach to these issues.

Key words: *Interpretation, performance theory, performance history, music education, higher music education.*

Александар Сергар

sasaserdar@gmail.com

*Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности,
Београд, Република Србија*

АНАЛИЗА ФРАЗИРАЊА У ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ

UDK 781.68 : 78.08

У раду се представљају три могућа начина посматрања организације фразе: организација мелодије, организација хармоније и организација ритма и успостављају њихови међусобни односи. Полазећи од ставова Артура Шнабела и њиховог тумачења у студији Конрада Волфа (Wolff 1972), у раду се анализирају принципи који представљају основу комуникације међу уметницима у организацији музичке фразе. На примеру анализе интерпретација другог става *Италијанској концерни* Јохана Себастијана Баха објашњава се однос хармонске и мелодијске компоненте, како би се показало да је мелодијска компонента организована путем рубата, док поставка хармонске компоненте мора бити ослободена

на прецизну пулсацију. Наиме, ритам је третиран као померљива мелодијска компонента, док је пулсација непомерљива и представља објективан параметар у музици. Циљ анализе је да се покаже да оно што се назива „интуитивношћу у организацији фразе” у практичном смислу не може да постоји, јер је подвргнуто канону који представља основу професионалне комуникације.

Кључне речи: *интерпретација, теорија извођачиња, музичка фраза, музичко шкољство, Артур Шнабел, Конрад Волф.*

Aleksandar Serdar

sasaserdar@gmail.com

Universiity of Arts, Faculty of Music, Belgrade, Republic Serbia

ANALYSIS OF THE MUSICAL PHRASE IN INTERPRETATION

This paper presents three possible ways of viewing the organization of the musical phrase: organization of melody, organization of harmony and organization of the rhythm and establishes their interaction. Starting from the views of Artur Schnabel and their interpretation in the study of Konrad Wolff (Wolff, 1972), this paper analyzes the principles which are the basis of communication between artists in the organization of musical phrases. As an example it takes interpretative analysis of the second movement of the Bach's *Italian concerto* it explains the relationship between harmonic and melodic components, in order to show that the melodic component is organized by rubato, while setting harmonic components must be dependent on the precise pulsation. The rhythm is treated as movable component of the melody, while the pulsation is hardwired and an objective parameter in the music. The goal of the analysis is to show that what is called "intuitively presented phrase" cannot exist in a practical sense, because it is subjected to the canon, which is the basis of professional communication.

Key words: *Interpretation, performance theory, musical phrasing, music education, Artur Schnabel, Konrad Wolff*

Универзитет Св. Кирил и Методиј у Скопљу,
Факултет музичке уметности, Република Македонија

МУЗИЧКА ПИТАЊА ЕСТЕТИЧКИ ПЕРФОРМАНС ТАМО ГДЕ СЕ ТЕОРИЈА И ПРАКСА СУСРЕЋУ

UDK 78:111+78.01:111.852

Естетички перформанс *Музичка питања* је покушај спајања музичке теорије и праксе у јединствен догађај. Онтолошка и гносеолошка естетичка питања о суштини музике, пропраћена су потенцијалним музичким одговорима. Текст *питања* изговара компјутер на енглеском и српском језику, а одговори се састоје од великог броја сегмената колажног музичког материјала композиција Бужаровског и: бразилских племена, Аборицина, женске групе из Ињева, Гуноа, Штокхаузена, Анрија, Кејца, грегоријанског корала, Црвене књиге Монсератског манастира, Холста, Брукнера, Чајковског, Вагнера, Гудмана, Харта, Стравинског, Дебисија, Тончоа, Шефера и Бернштајна. Унутрашње спајање је изведено дигиталним процесирањем текста и електронском музиком Бужаровског. Перформанс завршава фрагментом последње песме „Благи дождови“ (поема Саре Тисдејл) из вокалног циклуса Бужаровског *Песме о миру и рату*, која отвара питање о музици после нестајања човечанства. Видео садржи анимацију текста и четири видео фрагмента. *Музичка питања* су текстуални/аудио/видео производ на граници музичког дела и теоријске расправе.

Кључне речи: естетички перформанс, онтологија музике, гносеологија музике, аксиологија музике, електронска музика.

Dimitrije Buzarovski

Ss. Cyril and Methodius University, Faculty of Music,
Skopje, Republic of Macedonia

MUSIC QUESTIONS ESTHETIC PERFORMANCE WHERE THEORY AND PRACTICE MEET

The esthetic performance *Music Questions* is an attempt to connect music theory and practice in a unique event of ontological and gnoseological

questions accompanied by music answers. The text of the *questions* is spoken by a computer in English and Serbian language, while the answers are composed of a collage from Buzarovski's works and music by: Brazilian tribes, Aborigines, Injevo female group, Gounod, Stockhausen, Henry, Cage, Gregorian chant, Llibre Vermell de Montserrat, Holst, Bruckner, Tchaikovsky, Wagner, Goodman, Hart, Stravinsky, Debussy, Toncho, Schaeffer and Bernstein. The internal connections are achieved via electronic music and digitally processed textual segments. The performance ends with a fragment from Buzarovski's *Songs of Peace and War*, raising the question about the existence of music after the disappearance of humankind. The video contains the animation of the text and four video fragments. *Music questions* are a textual/audio/video product at the boundaries of a music piece and a theoretical essay.

Key words: *aesthetic performance, ontology of music, gnoseology of music, axiology of music, electronic music*

I

MUZIKOLOŠKA ISTRAŽIVANJA
MUSICOLOGICAL RESEARCH

UMETNOST KLAVIRSKJE INTERPRETACIJE

UDK 781.68:786.2

78.071.2

U savremenoj pijanističkoj terminologiji „interpretacija“ predstavlja sinonim za „izvođenje“. Danas interpretiranjem (tumačenjem sadržaja muzičkih formi) nazivamo gotovo svako izlaganje zapisanog muzičkog materijala. Nepromišljenim izjednačavanjem ovih pojmova reproduktivni čin predstavljamo stvaralačkim, te mu, često neosnovano, dodeljujemo više estetske vrednosti. Školovanjem se koncertni pijanisti osposobljavaju za korektno tumačenje ideja kompozitora. Premda su gradivni elementi kompozicija uglavnom jasno zapisani u notnom tekstu, njihovo oživljavanje podrazumeva donekle subjektivno tumačenje samog pijaniste. Još je tokom XVIII veka evidentno insistiranje na ličnom odnosu izvođača (kasnijom evolucijom nazvanog interpretatorom) prema delu koje tumači. Valorizacija adekvatne interpretacije od strane, pretežno stručne, publike i njenih autoriteta stara je koliko i sam pijanizam, a kriterijumi ocene variraju u zavisnosti od dominirajuće filozofije i stila epohe. Istorijom klavirskog izvođaštva preovlađuje stav prema kojem nedostatak subjektivne komponente u interpretaciji onemogućava njeno podizanje na nivo umetnosti.

Ključne reči: *interpretacija, izvođenje, pijanizam, umetnost.*

THE ART OF PIANO MUSIC INTERPRETATION

In contemporary pianistic terminology, “interpretation” is synonymous with “performance”. Today, we call almost any performance of written musical material - interpretation. By thoughtless equating of these two terms, we misrepresent the act of performance for an act of creativity, therefore, often undeservedly, giving it higher aesthetic value. Concert piano per-

formers are educated to interpret composer's ideas correctly. Even though composition elements of structure are, mostly, clearly stated in the sheet music, bringing them to life implies somewhat subjective interpretation by the performer himself. Insistence on performer's (the term which later evolved into "interpreter") personal relationship with the performing piece has been evident since the XVIII century. The act of valuing adequacy of interpretation by professional audience and its authorities is as old as the pianism itself and the criteria for the valuation varies depending on the dominating philosophy and style of the era. The history of piano performance is dominated by the established opinion that the lack of subjective component in the interpretation prevents elevating it to the level of art.

Key words: *interpretation, performance, piano playing, art.*

Невена Ђеклић

e-mail: nevena.ceklic@gmail.com

*Универзитет у Источном Сарајеву, Музичка академија,
Република Српска, Босна и Херцеговина*

СТРУЧНА КРИТИКА У САВРЕМЕНОМ СВИЈЕТУ ПИЈАНИЗМА

UDK 786.2.071.2

Брз темпо савременог живота прожет евидентном експанзијом технологије рефлектовао је неиздјежне промјене у свијету пијанизма. Сама демонстрација пијанизма одавно не егзистира као у вријеме свог највећег процвата у деветнаестом вијеку. Рапидна експанзија медија чини да атмосфера и амбијент концертног пијанизма буду маргинализовани.

Неиздјежна промјена у манифестацији пијанизма одразила се и на критеријуме и вредновање интерпретације. У центар пажње поставља се виртуозитет саздан од прецизности, тачности и брзине, као и звучног волумена потпомогнутог достигнућима савременог клавира. Музикалност, стилистика и карактеризација су потиснути у други план.

У таквим условима мијења се и профил стручне критике. С обзиром да се домети пијанизма у данашње вријеме углавном остварују на такмичењима, а мање на концертима, његово вредновање све више одређују извођачи, а не критичари, као што је то било у прошлости. Стицајем околности, дешава се да, и тако варљив и дискутабилан, кохерентно изражен стручни суд укуса, постане још више субјективно упитан.

Кључне ријечи: *пијанизам, интерпретација, виртуозитет, стручна критика.*

University of East Sarajevo, Music Academy,
Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina

PROFESSIONAL CRITICISM IN THE CONTEMPORARY WORLD OF PIANISM

The fast pace of modern life and the evident expansion of technology have both reflected certain unavoidable changes in the world of pianism. The very demonstration of pianism has long ceased to exist as it did in the time of its greatest revival in the 19th century. Rapid expansion of the media marginalizes the atmosphere and environment of the concert pianism.

Unavoidable change in the manifestation of pianism reflected both on the interpretation criteria and its assessment. The focus is put on the virtuosity composed of precision, accuracy and speed, as well as sound volume, sustained by the modern piano accomplishments. Musicality, stylistics and characterisation are pushed into the background.

In such conditions, the profile of professional criticism changes as well. Since the pianist accomplishments are nowadays mostly achieved in competitions, not the concerts, its assessment is accordingly qualified by the performers, but not the critics as it was before. Thus, it is no wonder that an already fallacious and debatable coherently expressed professional opinion now becomes even more subjective and questionable.

Key words: *pianism, interpretation, virtuosity, professional criticism.*

Стефан Цвейкович

e-mail: stfnale@ptt.rs

Универзитет уметности, Факултет музичке уметности,
Београд, Република Србија

ЕЛЕМЕНТИ МОДЕРНИСТИЧКЕ ИЗВОЂАЧКЕ ПАРАДИГМЕ У ПИЈАНИЗМУ ЈОЗЕФА ХОФМАНА

UDK 78.036+786.2 J. Hofman

У раду се разматрају принципи извођачке естетике јеврејско/пољско/америчког пијанисте Јозефа Хофмана (Josef Hofmann, 1876–1957).

Тумачењем његових записа објављених у књизи *Свирање клавира са одговорима на пијанистичка питања* (1920) и анализом одабраних снимака, поставља се теза о модернистичком карактеру Хофмановог извођачког дискурса. Он се огледа у опредељењу пијанисте да интерпретацију заснује на објективистичком приступу партитури, односно на њеном прецизном ишчитавању, као пракси која посредује ка достизању релевантног стилског оквира дела и основне интенције композитора. Поседна пажња у раду поклања се теоријском разматрању модернистичке извођачке парадигме и основних појмова који је дефинишу.

Кључне речи: *музичко извођачиштво, пијанизам, модернизам.*

Stefan Cvetkovic

e-mail: stfnale@ptt.rs

*University of Arts in Belgrade, Faculty of Music, Belgrade,
Republic of Serbia*

THE ELEMENTS OF THE MODERNIST PARADIGM OF PERFORMING IN THE PIANISM OF JOSEF HOFMANN

The author of this paper discusses the principles of the performing aesthetics of Jewish/Polish/American pianist Josef Hofmann (Josef Hofmann, 1876-1957). Interpretation of his writings published in the book *Piano Playing: With Piano Questions Answered* (1920) and the analysis of selected recordings, the author places in the thesis of the modernist character of Hofmann's performing discourse. It is reflected in Hofmann's commitment to find his interpretation on the objectivist approach to the score, on accurate reading of it, as the practice of mediation towards achieving the relevant stylistic frame of the work and the basic intentions of the composer. Special attention is paid to the theoretical consideration of the basic concepts that define the modernist paradigm of performing.

Key words: *music performing, pianism, modernism.*

Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, Факултет за музичку уметност,
Штип, Република Македонија

**МИЛИЦА ШКАРИЋ:
ИНТЕРПРЕТАЦИСКИ ПРОБЛЕМИ НА ИЗБРАНИ ДЕЛА ЗА
КЛАВИШНИ ИНСТРУМЕНТИ Ј. С. БАХА**

UDK 781.68:786.2 J.S.Bach

У овом раду ћемо дати приказ књиге *Интерпретацијски проблеми изабраних дела за инструменте са диркама Ј. С. Баха* (2013) [*Интерпретацијски проблеми на избрани дела за клавишни инструменти Ј. С. Баха* (2013)], реномиране македонске пијанисткиње и педагога Милице Шкарић. Искуство Милице Шкарић, презентовано у овој књизи, омогућава свим пијанистима да пронађу прави пут интерпретације оригиналног текста (Urtext) Бахових композиција. Ова књига је од великог значаја и за професоре клавира, јер представља скуп најважнијих интерпретацијских могућности клавирске музике Јохана Себастијана Баха.

Кључне речи: артикулација, орнаментика, динамика, темпо.

**MILICA SKARIC: THE INTERPRETATIONAL PROBLEMS OF
SELECTED WORKS FOR KEYBOARD BY J.S.BACH**

In this paper we will present the book: *Interpretational problems of selected works for keyboard by J. S. Bach* (2013.) [Интерпретацијски проблеми на избрани дела за клавишни инструменти од Ј. С. Бах (2013.)], by the Macedonian pianist and pedagogist Milica Skaric. The experience of Milica Skaric presented in this book allows all pianists to find the right way of interpretation of the original text (Urtext) of Bach's compositions. This book is important for the piano teachers, because it represents the most important opportunities of interpretational possibilities of Bach's piano music.

Key words: articulation, ornaments, dynamics, tempo.

**ПОКРЕТ И МУЗИКА: ИНТЕРПРЕТАЦИЈА
ЈЕВГЕНИЈА ПЉУШЧЕНКА У ОМАЖУ НИЖИНСКОМ**

UDK 78:796.012.1 J. Pljuščenko

Прелудиј за њојодне једној фауна (L'Après-midi d'un Faune) Клода Дебисија (Claude Debussy), инспирисан поемом *Појодне једној фауна* Стефана Малармеа (Stéphane Mallarmé) из 1876. године, искористио је Вацлав Нижински (Вацлав Нижинский) 1912. године у свом истоименом канонизованом модернистичком кореографском *дебију* (Hanna Järvinen). Његов фаун добио је своје место и у популарној култури – уметничком клизању, *делимично естетском сјорџу*, чија се сврха не може одредити без позивања на естетски начин њеног постизања (Peter J. Arnold). Ослањајући се на *истинску традицију* (Hobsbawm), Јевгениј Пљушченко (Евгений Плющенко) је за извођење слободног програма мушког уметничког клизања под насловом *Омаж Нижинском (Посвящение Нижинскому)*, који је извео на Националном првенству Русије 2003/2004. године, по старом систему бодовања, добио савршених 6.0 за уметнички утисак. Његова, формално (технички) и естетски перфектна, интерпретација музике коришћењем тела као експресивног инструмента отвара простор за истраживање комплексних односа спорта, уметности и естетског концепта.

Кључне речи: *покрет, музика, интерпретација, Пљушченко, "Омаж Нижинском."*

**MOVEMENT AND MUSIC: THE INTERPRETATION OF
EVGENI PLUSHENKO IN "TRIBUTE TO NIJINSKY"**

The prelude "Afternoon of a Peacock" ("L'Après -midi d' un Faune") by Claude Debussy, inspired by the song of the same name of Stéphane Mallarmé, which was published in 1876, Vaclav Nijinsky used in 1912. for his canonized modernist choreography debut of the same name (Hanna

Järvinen). His Peacock gained its place in popular culture – figure skating, “partially aesthetic sport”, in which the purpose cannot be specified without reference to the aesthetic manner of achieving it (Peter J. Arnold). Relying on “a real tradition” (Hobsbawm), a figure skater Evgeni Plushenko performed a free program entitled “Tribute to Nijinsky” at the National Championships of Russia 2003/2004. and under the old scoring system got perfect 6.0 for artistic impression. His, formally (technical) and aesthetically perfect interpretation of music by using the body as an expressive instrument allows us to explore the complex relationship between sport, art and aesthetic concepts.

Key words: *movement, music, interpretation, Plushenko, “Tribute to Nijinsky”*

Вања Сјасић

e-mail: vanja88@msn.com

ВАЛЕРИЈИН САН – ВЕРДИЈЕВА СМРТ

UDK 782.1:78.089.7

78.07:929 Д. Verdi

Предмет овог рада јесте питање интерпретације Вердијеве опере *Травијата* у режији Јурија Александрова, која је постављена на репертоар опере и театра *Madlenianum* у Београду. Из перспективе интердисциплинарности, односно, познавањем и коришћењем различитих теорија – институционална теорија, постструктуралистичка (и материјалистичка) теорија, теорија и пракса извођачких уметности – у раду се расправља о питању ауторства редитеља који преузима улогу композитора дела, као и о институцији – театру, који омогућава арбитрарну поставку музичко-сценског дела.

Кључне речи: *интерпретација, сан, Смрт аутора, извођачке уметности, институција.*

Vanja Spasic

e-mail: vanja88@msn.com

VALERIA'S DREAM – THE DEATH OF VERDI

The topic of this thesis is the question of the interpretation of Verdi's opera *La Traviata* directed by Jurij Aleksandrov, which was set on

the repertoire of the Serbian opera and theatre house *Madlenianum* in Belgrade. From the perspective of the interdisciplinary approach, respectively, with the knowledge and the usage of various theories – institutional theory, poststructural (and materialistic) theory, the theory and practice of performing arts – the thesis discusses the question of the director's authorship as he takes on the role of the piece's composer, as well as the institution – the theatre, which enables an arbitrary setting of a music and drama piece.

Key words: *interpretation, dream, author's death, performing arts, institution.*

Snežana Cvijanović

e-mail: sneza.cvija@gmail.com

*Univerzitet umetnosti u Beogradu, Fakultet muzičke umetnosti,
Beograd, Republika Srbija*

PITANJE AUTORSTVA NAD *PRSTENOM NIBELUNGA*

UDK 782.1:[001.81:17]

U razmatranjima muzičke umetnosti sve više teoretičara, pored kompozitora, navodi i izvođača kao aktera koji prilikom izvođenja nekog dela postaje i njegov stvaralac. Ipak, kada je reč o muzičko-scenskim delima, u „spor oko autorstva“ biva uključen i režiser, kao posrednik između kompozitora i izvođača. Iz tog razloga predmet ovog rada predstavlja pitanje autorstva reditelja, kao interpretatora dela, koje će biti razmotreno na primeru Šeroove inscenacije Vagnerovog *Prstena Nibelunga* iz 1976. godine. Reč je o jednoj od najznačajnijih savremenih produkcija Vagnerovih dela u kojoj Patris Šero prikazuje radnju *Prstena* kroz prizmu kritike savremenog društvenog uređenja – kritike kapitalizma, industrijalizma i duhovne klime svog doba. Imajući to na umu, uz poznavanje i korišćenje različitih teorija, poput teorije izvođačkih umetnosti i poststrukturalističke teorije, pokušaću da utvrdim ima li Šero pravo na autorstvo, ukoliko svojom interpretacijom stavlja *Prsten Nibelunga* u nov kontekst.

Ključne reči: *pitanje autorstva, izvođačke umetnosti, režija, Patris Šero, „Prsten Nibelunga.”*

*University of Arts in Belgrade, Faculty of Music,
Belgrade, Republic of Serbia*

THE QUESTION OF AUTHORSHIP OVER *THE RING OF THE NIBELUNG*

Under considerations of music, an increasing number of theorists start to consider the performer, along with the composer, an artist who, while performing a piece, becomes its creator too. Still, when it comes to musical-theatrical works, in the „dispute over authorship” the director is also added as a mediator between the composer and the performer. For that reason the subject of this paper is the question of the director’s authorship as an interpreter, which is discussed on the example of Chéreau’s staging of Wagner’s *Ring* cycle from 1976. It is one of the most important modern productions of Wagner’s works in which Chéreau shows the action of the *Ring* through the prism of critique of the modern social setup – capitalism, industrialism and the intellectual climate of his era. With this in mind, I’ll use different theories, such as the theory of performing arts and the poststructuralist theory, in attempt to determine does Chéreau have rights on the authorship if his interpretation puts the *Ring* in the new context.

Key words: *the question of authority, performing arts, directing, Patrice Chéreau, „The Ring of the Nibelung“.*

*Музиколошки институт САНУ
(Српска академија наука и уметности), Београд, Србија*

ПРОБЛЕМИ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ КЛАВИРСКОГ СТВАРАЛАШТВА ВАСИЛИЈА МОКРАЊЦА

UDK 781.68:786.2 V.Mokranjac

Клавирским стваралаштвом Василија Мокрањца (1923-1984), композитора који је дао најзначајнији допринос овом жанру у српској музици, бавим се већ више од петнаест година, теоријски и практично. Пошто се 2014. године навршава 30 година од Мокрањчеве преране

смрти, припремам низ чланака и предавања, а 17. децембра 2014. године одржаћу целовечерњи реситал у Галерији Коларчеве задужбине, где ћу извести одабрана Мокрањчева клавирска дела из свих етапа његове професионалне делатности: Тему са варијацијама (1947), Етиде (1951), Сонатину у Це-дуру (1954), Шест игара (1956), Фрагменте (1957), Интиме (1973) и Прелудијуме (1975-84). У овом раду размотрићу стилске и техничке проблеме са којима се сусреће интерпретатор клавирских дела Василија Мокрањца и показати како се Мокрањчев стил мењао током деценија његове композиторске каријере. Заступам тезу да је познавање Мокрањчевог животног и професионалног пута и изазова са којима се суочавао као стваралац и као људско биће неопходно да би се његове клавирске композиције адекватно интерпретирале.

Кључне речи: *Василије Мокрањац, клавир, интерпретација, српска музика 20. века*

Ivana Medic

e-mail: dr.ivana.medic@gmail.com

Institute of Musicology SASA

(Serbian Academy of Sciences and Arts), Belgrade, Serbia

THE PROBLEMS OF INTERPRETATION OF VASILIJE MOKRANJAC'S PIANO WORKS

It has been over fifteen years since I started studying piano works by Vasilije Mokranjac (1923-1984), both as a pianist and musicologist. Since 2014 marks the 30th anniversary of the composer's untimely death, I am giving a series of papers, and on 17 December 2014 I will give a piano recital at the Gallery of Kolarac Foundation, where I will perform Mokranjac's works from all stages of his career: Theme and variations (1947), Etudes (1951), Sonatina in C major (1954), Six dances (1956), Fragments (1957), Intimacies (1973) and Preludes (1975-84). In this paper I will discuss the main stylistic and technical problems facing the interpreter of Mokranjac's piano works and show how his compositional style gradually changed over the decades. I will argue that an in-depth knowledge of Mokranjac's life and professional path and the challenges he faced as a creator and as a human being is essential in order to interpret his piano compositions adequately.

Key words: *Vasilije Mokranjac, piano, interpretation, 20th-century Serbian music*

II

TEORIJA I ANALIZA THEORY AND ANALYSIS

ANALITIČKA INTERPRETACIJA

UDK 781.1/.6 + 78.71.1

Terminološka odrednica u naslovu rada nalazi primenu u najrazličitijim vidovima tumačenja muzičkog dela. Koristi se za predstavljanje određenih izvođačkih interpretacija, kao ishodište tumačenja analitičkih rezultata ili u najopštijem smislu kao metafora za različite aspekte sistemskog pristupa muzičkom delu. To je razlog što određenje samog pojma zahteva posebnu pažnju.

U ovom radu se otvara perspektiva korišćenja pojma analitička interpretacija kao jednog od ključnih oslonaca u tumačenju dela. Tumačenje se realizuje određenom analitičkom metodom, a svaka analizom dobijena informacija mora biti u funkciji razumevanja celine. Analiza tako postaje interpretacija određene kompozicije. Analitička interpretacija podrazumeva prenošenje same interpretacije iz jednog medija, muzičkog toka, u drugi, odnosno pisanu reč. Potrebno je, dakle, jedan vid iskaza transformisati u drugi, a da se pri tom očuvaju svojstva samog fenomena o kome se piše. Kao osnova analitičke interpretacije služi tradicionalna analiza muzičkog oblika, u kojoj se analitički oslonac premešta sa proučavanja formalnog obrasca na fenomen muzičkog toka.

Ključne reči: *analiza, interpretacija, fenomen, muzički tok, muzički oblici.*

ANALYTICAL INTERPRETATION

The term used in the title of this paper, finds its use in a variety of ways – as a synonym to a performance, a base for interpreting analytical results or, in the widest sense, as a metaphor for different aspects of systematic approach to a musical piece. This paper opens up a perspective for the use of the term as one

of the key concepts in the interpretation of a musical piece. The interpretation is realized through a certain analytical method, and the information obtained through analyses must enable the understanding of the whole. Thus, the analysis becomes the interpretation of a certain composition. The analytical interpretation implies the transfer of the interpretation itself from one medium – the musical flow – into another – the written word, without losing the basic features of the phenomena in question. The traditional analysis of musical forms serves as a base for the analytical interpretation, but the analytical stronghold is shifted from researching the formal pattern to the phenomenon of musical flow.

Key words: *analyses, interpretation, phenomenon, musical flow, musical form.*

Сњежана Букић-Чамур

e-mail: snjezanadjukic@hotmail.com

*Универзитет у Источно Сарајеву, Музичка академија,
Источно Сарајево, Босна и Херцеговина*

ИНТЕРПРЕТАЦИЈА КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА ИЛИ КОМПОЗИТОРОВО „ЧИТАЊЕ“ ТЕКСТА

UDK 78:821.163.41

Када се говори о вокалним (и вокално-инструменталним) дјелима, имају се у виду композиције које су „одређене не само чисто музичким принципима већ и захтевима текста, дакле једним ванмузичким елементом.“ На основу претходног навода, јасно је да приступ сваком вокалном (и вокално-инструменталном) музичком дјелу мора имати нешто сложенији приступ од аналитичког приступа чисто инструменталној музици. Чињеница да присуство текста сразмјерно често утиче на специфичне карактеристике тумачења музичке форме, посебну пажњу аутор овог рада усмјерава на, превасходно, композиторов избор и интерпретацију литерарног извора. У раду ће се разматрати „читање“ односно, музичко отјелотворење Јефимијине *Похвале Кнезу Лазару* у музичком остварењу Дејана Деспића – *Канџаши Јефимија Кнезу Лазару*. Приказаће се једно од (многобројних) могућих „читања“, односно прекомпоновања изворног текста у процесу настанка Деспићеве наведене вокално-инструменталне композиције.

Кључне ријечи: *књижевни шексти, „ирекомпоновање“, драматизација шекста.*

*University of East Sarajevo, Academy of Music,
East Sarajevo, Bosnia and Herzegovina*

THE INTERPRETATION OF A LITERARY TEXT OR A COMPOSER'S "READING" OF THE TEXT

When there is a talk about vocal (or vocal-instrumental) works, all the compositions "determined not only by the musical principles but also by the demands of the text, that is, by an extra-musical element" are in mind. Due to the previous quotation, it is clear that an approach to every vocal (and vocal-instrumental) musical work must have the approach which is a bit more complex than the analytical approach to purely instrumental music. The fact that the presence of a text proportionally often affects some specific characteristics of music form interpretation directs the special attention of this author primarily to a composer's selection and interpretation of a literary source. The paper will discuss the "reading", i.e. the musical embodiment of Jefimija's *Praise to Prince Lazar* in the music work by Dejan Despić – the *Cantata Jefimija to Prince Lazar*. One of the (numerous) possible "readings", i.e. the reorganization of source text in the creation process of the named Despić's vocal-instrumental composition will be presented.

Key words: *literary text, "reorganization", dramatization of text.*

Саша Божидаревић

sasabozidarevic@gmail.com

*Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
Факултет уметности, Косовска Митровица, Република Србија*

РУКОВЕТИ И СРОДНЕ ФОРМЕ У СРПСКОЈ МУЗИЦИ ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА: ВИДОВИ ИСПОЉАВАЊА ИНТЕРТЕКСТУАЛНОСТИ

UDK 784.5+783.25(498.11)

Универзалност феномена интертекстуалности и широк спектар његове интерпретације отварају могућност примене овог књижевно-теоријског термина на дискурс музике. У рукаветима и сродним формама друге половине XX века ревитализују се композициони и интерпретативни поступци и начела постављена у делима претходника,

најчешће помоћу цитата. Цитатност је, дакле, у постојећим релацијама најочитији показатељ интертекстуалних усмерења млађих према старијим текстовима и њихов интерпрент, па у највећем броју случајева постаје дубинско, семиотичко и онтолошко начело новоствореног музичко-поетског дискурса. Циљ рада је да се у светлу разноврсних могућности које пружа интертекстуалност, посредством теоријског модела какав је представљен у *Теорији цитатности* Дубравке Ораић-Толић (Ораић-Толић, 1990), укаже на видове испољавања интертекстуалности у послератној српској хорској музици. Аналитички узорак овог рада представљају све доступне хорске композиције настале у периоду после Другог светског рата у којима је у различитом обиму заступљен фолклорни цитат. У самом тексту биће приказане анализе дела обрађених композиција, који означава реални репрезентативни, квалитативни пресек аналитичког узорака.

Кључне речи: *српска музика, хорска музика, руковећи, интертекстуалност, теорија цитатности, музичка анализа.*

Sasha Bozidarevic

sasabozidarevic@gmail.com

*University of Pristina, temporarily seated in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Arts, Kosovska Mitrovica, Republic of Serbia*

GARLANDS AND RELATED FORMS IN THE SERBIAN MUSIC OF THE SECOND HALF OF THE TWENTIETH CENTURY: ASPECTS OF MANIFESTATION OF INTERTEXTUALITY

The universality of the phenomenon of intertextuality and its wide range of interpretations open up the possibility of application of this literary-theoretical terms on the discourse of music. In garlands and related forms of the second half of the twentieth century there is the revitalization of the compositional and interpretive procedures and principles set out in the works, usually with quotations. Quotation, thus in the existing relations is the most obvious indicator of intertextual orientation of younger to older texts and their interpret, and in most cases it becomes deep, semiotic and the ontological principle of the newly created musical and poetic discourse. The aim of this work is, that in the light of the diverse opportunities provided by intertextuality, through theoretical model of what it is presented in the "Theory of citation" by Dubravka Oraić Tolić (Oraić Tolić, 1990), to highlight the manifestations of intertextuality in

post-war Serbian choral music. The analytical sample of this study represents all available choral compositions from the period after the Second World War in which folklore citation exists in various degrees. The text, will present only the analyses of one part of processed compositions, which is the real representative, qualitative section analytical sample.

Key words: *Serbian music, choral music, handfults, intertextuality, theory of citation, musical analysis.*

Данијела Стојановић

e-mail: danijela63@yahoo.com

*Универзитет у Нишу, Факултет уметности у Нишу, Ниш,
Република Србија*

УМЕТНИЧКА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ФОЛКЛОРНИХ ИДИОМА НА ПРИМЕРУ КАНТАТЕ МАЈКА СЕБИДНА СТОЈАНА СТОЈКОВА

UDK 784.3/5+783.25

Друштво музичара Македоније, основано половином 20. века, имало је за циљ да македонску народну музику, као највеће музичко богатство једног националног идентитета, сачува од заборава. Посебан однос према фолклору утицао је на формирање националног музичког стила, као и сам начин цитирања оригиналних напева, нарочито у вокалним композицијама. Укључивање фолклорних идиома на сопственом музичком језику, већином у инструменталним и вокално-инструменталним делима, дефинише и индивидуални стил сваког од композитора који стварају у овом периоду. Један од њих је и Стојан Стојков који је оставио дубок траг, како на македонској музичкој сцени, тако и ван ње, чији је стваралачки опус богат и разнолик, углавном базиран на фолклору. Карактеристичан композициони стил овог савременог аутора, од дословног цитирања народне мелодије, преко стварања амбијенталне атмосфере избором инструмената, коришћењем радиофонских елемената, полифонизирањем и хармонизацијом фолклорних идиома у делу *Мајка Себидна*, представља индивидуалну уметничку интерпретацију фолклора, која ће бити образложена у овом раду.

Кључне речи: *фолклорни цитирањ, интерпретација, национални стил, кантијна.*

**THE ARTISTIC INTERPRETATION OF THE FOLKLORE
IDIOMS AT THE EXAMPLE OF CANTATA
MAJKA SEBIDNA BY STOJAN STOJKOV**

The Society of Musicians of Macedonia, founded in mid-20th century, had the intention to preserve from oblivion Macedonian folk music, as one of the greatest musical treasures of a national identity. Special relationship to folklore influenced the formation of national musical style, and the method of quoting the original undersong, particularly in vocal compositions. The inclusion of folklore idioms in specific musical language, spoken in vocal and instrumental works, defines the individual style of each of the composers creating in this period. One of them is Stojan Stojkov who left a deep mark, both at the Macedonian music scene and beyond, whose creative work is extensive and multifarious, largely based on folklore. The distinctive compositional style of this contemporary author, from a literal quotation of folk melodies, to creating an ambient atmosphere with the peculiar choice of instruments, using radiophonic, polyphonic and harmonic elements of folk idioms in cantata *Majka Sebidna*, represents the individual artistic interpretation of folklore, which will be explained in this paper.

Key words: *Folk quotation, interpretation, national style, cantata.*

**РЕИНТЕРПРЕТАЦИЈА ОСМОГЛАСНИЧКОГ ИСКУСТВА
У КОМПОЗИЦИЈИ ПРАГ СНА ЉУБИЦЕ МАРИЋ**

UDK (786.2:785.73)+784 LJ. Marić

Камерна кантата *Праг сна* (1961) Љубице Марић компонована је за вокалне солисте – сопран, алт, рецитатора и камерни оркестар

и заједно са композицијом *Ostinato super thema octoicha* за клавир, харфу и гудачки квинтет (1963) чини трећи дио замишљеног циклуса *Музика октоиха*. Иако не садржи цјеловите фрагменте напјева петог гласа, у мелодијском току се могу препознати елементи осмогласја. У раду ће бити освијетљен начин интегрисања појединих елемената осмогласја у тематски материјал, те сагледани обрасци развоја засновани на фолклорној традицији. Такође ће бити размотрена формална организација, карактеристичне вертикалне структуре, као и остале компоненте музичког тока.

Кључне ријечи: *Љубица Марић, Праг сна, осмогласник, трансформације, вертикалне структуре.*

Sanda Dodik

e-mail: sandadodik@gmail.com

*University of Banja Luka, Academy of Arts,
Banja Luka, Bosnia and Herzegovina*

REINTERPRETATION OF OCTOECHOS EXPERIENCE IN THE COMPOSITION *PRAG SNA* BY LJUBICA MARIĆ

The chamber cantata *Prag sna* (1961) by Ljubica Maric is composed for vocal soloists - soprano, alto, narrator and chamber orchestra, and together with the composition *Ostinato super thema octoicha* for piano, harp and string quintet (1963) makes the third part of the imaginary cycle the *Music of Octoechos*. Although it does not contain complete melody fragments of the fifth mode, during the melody we can identify elements of Serbian Octoechos. Additionally the light was shed on the way of integrating octoechoic melodies into the thematic material, and non-classical patterns of development based on folk tradition are recognised as well. Besides that, a formal organization will be considered, as well as the vertical structure, and other components of the musical flow.

Key words: *Ljubica Maric, Prag sna, Octoechos, transformation, vertical structure.*

ИНТЕРПРЕТАЦИЈА *L'HOMME ARMÉ* МЕЛОДИЈЕ У МИСАМА РЕНЕСАНСНИХ КОМПОЗИТОРА

UDK 78(4)''14/17'': 7883.22

Мелодија песме *Наоружани човек* (фр. *L'homme armé*) оставила је велики траг у уметничком стваралаштву ренесансних композитора. Као кантус фирмус, нашла је место у великом броју миса ренесансних композитора. Дела са овом мелодијском основом налазимо у опусима Ди Фаја, Окегема, Обрехта, Жоскена, Палестрине и других познатих мајстора тог жанра.

Због велике популарности, мелодија је била предмет истраживања музичких теоретичара и музиколога укључујући Ен-Емануел Сулеманс, Дејвида Брна, Агостина Магроа, Александра Енрикеа Плашарта, Вили Апел, Левис Локвуд и друге. Ови истраживачи су обухватили испитивање порекла мелодије, њене форме, значења и применљивости у различитим музичким жанровима (мотети, мисе и канони).

Циљ овог рада је обједињење истраживања везаних за ову мелодију (испитивање порекла, физиономије, значења и њене применљивости у мисама), будући да су до сада сви аспекти истраживања презентовани засебно.

Кључне речи: *L'homme armé*, кантус фирмус мелодија, техника кантус фирмуса, миса њародија, миса њарафраза.

THE INTERPRETATION OF *L'HOMME ARMÉ* MELODY IN THE RENAISSANCE COMPOSERS MASSES

Melody of the song *Armed Man* (French: *L'homme armé*) left a big mark in the artistic creation of Renaissance composers. As the cantus

firmus, this tune has found place in masses of Renaissance composers (Du Fay, Ockeghem, Obrecht, Josquin, Palestrina and others).

Due to its popularity, it was the subject of research of music theorists and musicologists (Anne-Emmanuelle Ceulemans, David J. Burn, Agostino Magro, Alejandro Enrique Planchart, Willi Apel, Lewis Lockwood and others). These researchers include examining the origin of the melody, its form, meaning and applicability in musical genres (motets, masses and canons).

The aim of this paper is a unification of former research related to this melody (its origin, physiognomy, meaning and applicability), being so far all of these aspects were presented separately.

Key words: *L'homme Armé, Cantus firmus melody, Cantus firmus technique, Parody mass, Paraphrase mass.*

Jasna Veljanović

e-mail: jasnaveljanovic@gmail.com

Univerzitet u Kragujevcu, Filološko-umetnički fakultet, Kragujevac, Srbija

**TIPOVI BAROKNOG DVODELA
I SONATNOG OBLIKA
U ENGLESKIM SVITAMA
JOHANA SEBASTIJANA BAHA**

UDK 78.034.7+781.5]:786.2.083.1 J. S. Bah

Uprkos neizvesnoj hronologiji Bahovih (*Johann Sebastian Bach*) dela zbog izgubljenih rukopisa, smatra se da su *Engleske svite* nastale ranije od *Francuskih* i *Partita*, što je, sa stanovišta stilskih karakteristika forme, predočio i David Šulenberg (*David Schulenberg*), uočivši češću upotrebu striktno polifonije i kontrapunktskih tehnika koje su u kasnije dve zbirke napuštene. Istovremeno, prisutna su i *galantna* svojstva koja se ogledaju u težnji ka homofonizaciji (podela fature na podređene i glavne glasove). U ovom radu će se ciklus aktualizovati sa stanovišta geneze sonatnosti. Predložiće se tipologija forme svih stavova, ali će se razmatrati samo tipovi baroknog dvodela (prost, zaokružen i izbalansiran) – kao preteče sonatnog oblika – i tipovi sonatnog oblika (dvodelni, prelazni između dvodelnih i trodelnih i trodelni sonatni stavovi). Cilj ovog rada je da se sagledaju specifičnosti sonatne forme u *Engleskim svitama*, kao i njeni elementi pomoću: **sonatnog potencijala** koji se ogleda u muzičkom planu prvog dela baroknog dvodela i **sonatnosti** koja se iskazuje u diferenciranju druge teme u prvom delu baroknog dvodela i njene reprize

u drugom u uslovima pesmenog stava. Pitanjima dvodelnosti i trodelnosti su se bavili i mnogi teoretičari poput Dagleasa Grina (*Dougllass Green*), Ralfa Kirkpatrika (*Ralph Kirkpatrick*), Marije Biler (*Maria Bieler*), Alana Dagleasa Kempbela (*Alan Dougllass Campbell*) i drugi koji će se u radu pominjati.

Ključne reči: *Muzički oblici, J. S. Bah, Engleske svite, tipovi baroknog dvodela, tipovi sonatne forme, geneza sonatnog oblika.*

Jasna Veljanovic

e-mail: jasnaveljanovic@gmail.com

University of Kragujevac, Faculty of Philology and Arts, Kragujevac, Serbia

**THE TYPES OF BAROQUE BINARY FORM
AND SONATA FORM
IN THE *ENGLISH SUITES*
BY JOHANN SEBASTIAN BACH**

Despite of the uncertain chronology of J. S. Bach's works it is considered that the English suites occurred earlier than *French suites* and *Partitas* which was also envisaged by David Schulenberg from the viewpoint of stylistic features of the form. He noticed the more frequent use of the strict polyphony and the contrapuntal techniques, which were abandoned in the succeeding two collections. At the same time, some *gallant* features were present as well, which were reflected in the strivings towards homophony (division of the texture to the subordinated and main voices). In this paper the cycle will be actualized in terms of the genesis of the sonata principle. The typology proposition for the forms of all the movements will be given, but only movements written in the types of baroque binary form (simple, rounded and balanced) – as the forerunners of the sonata form – as well as the types of sonata form (two part, transitional form between two part and three part and three part sonata movements) will be considered. The purpose of this paper is to inspect the elements of the sonata form in *English suites* by Bach, using: the **sonata potential** which is being reflected in the thematic, structural and tonal plan of the first part of the baroque binary form and the **sonata principle** that is being shown by the differentiation of the second subject in the first part of the baroque binary form and its restatement in the conditions of the song form. The questions considering the binary and ternary aspects of the sonata form were concerning many theorists like Dougllass Green, Ralph Kirkpatrick, Maria Bieler, Alan Dougllass Campbell and others who will be mentioned

in the paper. This paper is part of a wider research into the genesis of the sonata form in the keyboard music of Bach and Scarlatti.

Key words: *Music form, J. S. Bach, English suites, the types of baroque binary form, the types of sonata form, the genesis of the sonata form.*

Gordana Grujić

e-mail: gocasavic84@gmail.com

*Univerzitet u Banjoj Luci, Akademija umjetnosti,
Banja Luka, Bosna i Hercegovina*

MUZIČKA SINTAKSA: GRANIČNI SLUČAJEVI IZMEĐU REČENICE I FRAGMENTARNOSTI U KLAVIRSKIM TRIJIMA RANOG ROMANTIZMA

UDK 785.01“18”: 786.2

Na polju muzičke sintakse moguće je otvoriti brojne terminološke rasprave, kao što je pojam muzičke rečenice, integracija rečenica u nad-rečenične strukture ili način profiliranja fragmentarnih struktura. Ipak, ovaj rad je fokusiran na granične slučajeve između rečenice i fragmentarnosti, jer takvi odsjeci unutar muzičkog djela svakako privlače posebnu pažnju.

Kao uzorak je iskorišten povelik broj djela ranog romantizma, žanr klavirskog trija, sljedećih kompozitora: L. Špora, F. Šuberta, F. Mendelzona, F. Šopena i R. Šumana. Prikazani su odsjeci koji se „opiru“ sintaksičkoj klasifikaciji, kao i brojni razlozi koji dovode do toga.

Ključne reči: *muzička sintaksa, rečenica, fragmentarnost, klavirski trio, rani romantizam.*

Gordana Grujić

e-mail: gocasavic84@gmail.com

*University of Banja Luka, Academy of Arts,
Banja Luka, Bosnia and Herzegovina*

MUSIC SYNTAX: BORDERING CASES AMONG THE SENTENCE AND THE FRAGMENTATION OF PIANOS' TRIOS OF EARLY ROMANTICISM

It is possible to open various terminology disputes in the field of music syntax, such as the notion of music sentence, integration of sentences into

supra-sentential structures or the way of fragmentary structures' profiling. However, this work has been focused onto bordering cases between the sentence and the fragmentation, since those sections inside music opus certainly drew particular attention.

As a sample, a numerous opuses of early Romanticism and piano trio genres of the following composers: L. Spohr, F. Schubert, F. Mendelssohn, F. Chopin and R. Schuman - have been used. The sections which "defy" syntax classification have been shown, as well as the numerous reasons that lead to it.

Key words: *music syntax, sentence, fragmentation, piano trio, early Romanticism.*

Marko Milenković

e-mail: lionheartmarko@gmail.com

Univerzitet u Nišu, Fakultet umetnosti u Nišu, Republika Srbija

TONALNO–FORMALNA DIMENZIJA ŠOPENOVIH PRELIDA OP. 28

UDK 781.22+786.2.083.2 F. Šopen

Smeli duhovni format Frederika Šopena (Frederic Chopin, 1810-1849) vinuo je preludijum u novu orbitu. Raznovrstan muzičko-poetski sadržaj uslovio je veliku raznovrsnost forme – kao izraz najintimnijih misli i osećanja, romantičarski nemirnog treperenja duše kompozitora. Forme prelida su organske, genijalno izvajane, kao u jednom dahu nastale, sa logičnim frazama svih delova oblika koji se oslanja na tradicionalne klasične forme. S druge strane, Prelidi op. 28, kao relativno skroman deo Šopenovog stvaralačkog rada, u harmonskoj komponenti manifestuju izrazito romantičarske karakteristike uz nagoveštenu složenost i smelost originalnog harmonskog idioma kompozitora, koji će pripremiti harmonski jezik Lista i Vagnera, Debisija i Skrjabina.

U radu je autentična melodijsko-harmonska invencija kompozitora koja čini ciklus pravim izazovom u interpretativnom smislu – u analitičkoj interpretaciji bazirana na suočavanju i sintezi tradicionalne analize sa analitičkim profilima ruskih teoretičara: integralnom analizom Mazelja, metodama Cukermana i Meduševskog.

Ključne reči: *Šopen, prelid, tonalitet, oblik, akord, modulacija.*

THE TONAL AND FORMAL DIMENSION IN CHOPIN'S PRELUDES OP. 28

The courageous mentality of Frederic Chopin renewed the popularity of the prelude. The diverse musical and poetical content of these preludes caused great diversity of formal aspects, which shows the connection to classic forms, along with a romantic diversity of variances and unexpectedness of the form – as a result of the representation of the most intimate feelings, thoughts and flickers of the soul of the composer. The forms are organic, brilliantly composed, as if they were all made in one try, with the logical phrases of all parts of the form which relies on traditional classical forms. On the other hand, although the cycle of *Preludes Op. 28* stands as a relatively modest part of Chopin's creative work, the harmonic component with the outstandingly romantic characteristics – seems to suggest the complexity and boldness of the original harmonic idiom of the composer, which will prepare the harmonic language of Liszt, Wagner, Debussy and Scriabin.

In this work there is an authentic melodic - harmonic invention of the composer that makes the cycle a real challenge in interpretative term - in the analytical interpretation based on confrontation and synthesis of traditional analysis with analytical profiles of Russian theorists: integrated analysis of Mazelj, methods of Cukkerman and Medusevski.

Key words: *Chopin, prelude, tonality, form, chord, modulation.*

ЛАБУДОВА ПЕСМА – ЈЕДАН ПОГЛЕД НА ХАРМОНСКУ СТРУКТУРУ СОЛО ПЕСАМА ФРАНЦА ШУБЕРТА

UDK 781.41:784.087.6 F. Šubert

Идеја о сагледавању хармонске структуре Шубертових последњих композиција на пољу соло песама, представља покушај пружања још

једне слике о делима насталим у периоду раног романтизма, из душе истинског песника свог времена. Лепота поетског текста различитих аутора споменуте епохе, мелодичност и драматика преточени у снагу људског гласа и деоницу клавира, разлог су за детаљни хармонски приступ постхумно обједињеним соло песмама циклуса названог *Лабудова њесма*. Хармонска структура показује мноштво већ примењиваних, карактеристичних хармонских средстава. Хармонска структура показује и неке интересантне, експресивне моменте у грађи соло песама циклуса *Лабудова њесма* Франца Шуберта.

Кључне речи: *соло њесма, хармонска структура, глас, експресивност.*

Natasa Nagorni Petrov

e-mail: cairni@junis.ni.ac.rs

University in Nis, Faculty of Arts in Nis, Republic of Serbia

THE SWAN SONG – AN OVERVIEW OF THE HARMONIC STRUCTURE OF F. SCHUBERT'S COLLECTION OF SONGS

The idea of perceiving the harmonic structure of F. Schubert's last compositions in the field of songs represents an attempt of providing another image of the works created in the period of early romanticism, coming from the soul of a true poet of his own time. The beauty of the poetic lyrics of various artists from above mentioned epoch, the melody and drama converted into the strength of the human voice and the piano section, are the reasons for a detailed harmonic approach to posthumously collected songs in the cycle named *The Swan Song*. Harmonic structure will manifest a variety of characteristic and already applied harmonic means. It will also show some interesting, expressive moments in building *The Swan Song*, a song cycle by Franz Schubert.

Key words: *song, the harmonic structure, human voice, expressive moments.*

МОГУЋИ АСПЕКТИ ТУМАЧЕЊА ХРОМАТИКЕ У ДЕЛИМА ЕДВАРДА ГРИГА

UDK 781.41.089.6 E. Grig

Све учесталија употреба многобројних алтерација у оквиру одређеног (а и ван њега) тоналног центра, од периода раног романтизма, доводи до знатнијег присуства разноврсних хроматских варијанти, то јест до слободније и “свесније” употребе хроматике.

И Едвард Григ, као најистакнутији композитор Норвешке, који је пре свега стварао под утицајем норвешког народног стваралаштва, у својим композицијама, у великој мери, користи разне видове – могућности испољавања хроматике. Циљ рада је да прикаже и тај аспект Григовог хармонског језика, осим оног познатог, који се темељи на националном благу Норвешке. Аспекти у којима се разматра присуство и испољавање хроматике полазе од једноструких, двоструких и вишеструких линија са истовременим или разновременим наступима. Затим у склопу акордских или ванакордских тонова, а исто тако и као главни чинилац саме мелодије или, пак, као елемент који спаја или обогатује мотиве. Такође, хроматика у Григовим делима има кулминациону и колористичку улогу, заправо она је један од битнијих градивних елемената његовог хармонског језика.

Кључне речи: *Григ, национални композитор, хроматика, испољавање хроматике.*

POSSIBLE ASPECTS OF THE INTERPRETATIONS OF CHROMATICS IN THE WORKS OF EDVARD GRIEG

More frequent use of the numerous alterations within a specified (and outside) tonal centre, from the early Romantic period, leads to a significant presence of various chromatic variations, that is, to more liberal and “conscious” use of chromatics.

And Edvard Grieg, as the foremost composer of Norway, who was primarily creating his works under the influence of the Norwegian people's art, in his compositions, to a large extent, uses various forms – possibilities of chromatics manifestation. The aim of this paper is to present this aspect of Grieg's harmonic language, other than the familiar one, which is based on a national basis. The aspects, showing the presence and the expression of chromatics, start with a single, double and multiple lines, with simultaneous or time-variable performances. Then, within the chord or outside the chord tones, and the major factor in the melody, as well or as an element that connects and enriches the motifs. Also, the chromatics in Grieg's works have culmination and colour role, in fact, they are one of the most important building elements of his harmonic language.

Key words: *Grieg, national composer, chromatics, manifestation of chromatics.*

Filip Milinković

e-mail: filip.milinkovic85@gmail.com

*Univerzitet umetnosti u Beogradu, Interdisciplinarne doktorske studije,
Odsjek Teorija umetnosti i medija, Beograd, Republika Srbija*

ŠOSTAKOVIČEVA INSTRUMENTALNA DELA IZ TRIDESETIH GODINA XX VEKA: IZAZOVI POSTMODERNIH TUMAČENJA

UDK 784/785.091 "19" D. Šostakovič

Stvaralaštvo Dmitrija Šostakoviča (1906–1975), ključne kompozitorske figure sovjetske Rusije, izvanredno bogato i raznovrsno po žanrovskim interesovanjima, još od vremena kada je prvi put predstavljeno na Zapadu (1927. godine, izvođenjem diplomskog rada, *Prve simfonije*), izaziva veliko interesovanje publike, izvođača i naučnika. Plodan i dugovečan, Šostakovič je počeo stvaralački put u vreme prvog revolucionog talasa i proletkulta, da bi se tridesetih godina XX veka našao na meti najžešćih kritika socrealizma zbog opere *Ledi Magbet Mcenskog okruga*. Od tog vremena diskusije o njegovom stvaralaštvu su neminovno prožete ideološkim raspravama, a često su na ova pitanja u potpunosti fokusirane. U ovom radu Šostakovičev opus iz tridesetih godina biće sagledan iz drugačijeg ugla sa ciljem da se osvetli odnos socrealizma prema kompozitorovim avangardnim nastojanjima u vezi sa specifičnostima samog muzičkog

jezika, a ne primarno njegovih ideoloških pozicija. Polazeći od teorijskih okvira Amre Latifić (Latifić 2010) posebno će biti ukazano na potencijal novog čitanja slojevitih značenja Šostakovičeve muzike. Kao studije slučaja, biće razmotrena dva dela – *Sonata za violončelo i klavir op. 40 u d-molu* i *Peta simfonija op. 47 u d-molu*.

Ključne reči: *D. Šostakovič, socrealizam, interpretacija, Sonata za violončelo i klavir op. 40 u d-molu, Peta simfonija op.47 u d-molu.*

Filip Milinkovic

e-mail: filip.milinkovic85@gmail.com

University of Arts, Interdisciplinary doctoral studies, Art and media theory, Belgrade, Republic of Serbia

SHOSTAKOVICH'S INSTRUMENTAL WORKS FROM THE THIRTIES OF THE TWENTIETH CENTURY: CHALLENGES TO POSTMODERN INTERPRETATION

The creative work of Dmitri Shostakovich (1906-1975), a key composer in Soviet Russia, remarkably rich and diverse in genre interests, ever since it was first introduced in the West (in 1927, the performance of his graduate work, *The First Symphony*), causes great interest of the audience, artists and scientists. Prolific and long lived, Shostakovich began a creative way at the time of the first revolutionary wave and the Proletcult, yet in the thirties of the twentieth century he was the target of the fiercest critics of social realism for the opera *Lady Macbeth of the Mtsensk District*. Since that time, the discussion of his works is inevitably imbued with ideological debates, and often fully focused on them. In this paper, Shostakovich's opus from the thirties will be observed from a different angle in order to shed light on the relationship of social realism to the composer's avant-garde efforts with regard to the specifics of the musical language, and not primarily its ideological position. Starting from the theoretical framework of Amra Latifić (Latifić 2010), the potential ramifications of a new reading of Shostakovich's music will be particularly pointed out. As a case study, two works will be analysed - *Sonata for Cello and Piano, Op. 40 in D minor op. 47* and *The Fifth Symphony op. 47 in D minor*.

Key words: *Dmitri Shostakovich, social realism, interpretation, Sonata for Cello and Piano, op. 40 in D minor, The Fifth Symphony op. 47 in D minor.*

III

PSIHOLOŠKA
ISTRAŽIVANJA UMETNOSTI
PSYCHOLOGICAL RESEARCH
OF ART

PSIHOBIOGRAFIJA KAO ISTRAŽIVAČKA METODA ZA PROUČAVANJE UMETNIKA I NJEGOVOG DELA

UDK (159.9:7) + 159.923

Kako konceptualizovati odnose između psihološkog proučavanja ličnosti i života velikih umetnika i njihovog dela staro je pitanje u psihologiji umetnosti i psihologiji kreativnosti uopšte. Jedan odgovor na ovo pitanje pruža kvalitativno istraživačko sredstvo poznato kao psihobiografija. U širem smislu, psihobiografija je svaki pristup biografiji koji naglašava unutrašnji život (dublje lične motive i konflikte) i psihološki razvoj pojedinca. U specifičnijem smislu, ona podrazumeva upotrebu bilo koje psihološke teorije, koncepata i nivoa analize u pisanju biografije. Glavni cilj psihobiografije je da pruži dublje razumevanje životnih istorija i ličnosti, istorijski značajnih, istaknutih ili slavnih pojedinaca (umetnika, naučnika, političkih vođa itd.) primenom psihološke teorije i istraživanja. Fokusirajući se na psihobiografsko proučavanje umetnika i njihovih dela, glavna svrha ove prezentacije je: (1) da razmotri neka središnja teorijska i metodološka pitanja koja se nameću u psihobiografskom opisivanju i tumačenju pojedinca, i (2) da istakne neke korisne metodološke smernice koje mogu unaprediti ovu vrstu istraživačkog nastojanja. U radu se posebno naglašava da se tumačenje u psihobiografiji umetnika može osloniti na razne psihološke teorije, ne samo na Frojđovu psihoanalitičku teoriju. Pored toga, takvo tumačenje se takođe mora osloniti na opsežno i dubinsko idiografsko istraživanje složenosti individualne ličnosti i života umetnika, imajući uvek na umu njegov specifični istorijski i sociokulturni kontekst.

Ključne reči: *psihobiografija, kvalitativna metoda, proučavanje umetnika, kreativnost i ličnost, psihologija umetnosti.*

PSYCHOBIOGRAPHY AS A RESEARCH METHOD FOR THE STUDY OF THE ARTIST AND HIS WORK

How to conceptualize the relations between the psychological study of personalities and lives of great artists and their artworks is an old question in the psychology of art and psychology of creativity in general. The answer to this question provides the qualitative research tool known as the psychobiography. In its broadest sense, psychobiography is an approach to biography that emphasizes inner life (deeper personal motives and conflicts) and psychological development of the individual. In the more specific sense, it means the use of a psychological theory, some concepts and levels of analysis in writing biography. The main aim in psychobiography is to provide a deeper understanding of life history and a personality of historically significant, prominent or famous individuals (artists, scientists, political leaders, etc.) through the application of psychological theory and research. Focusing on the psychobiographical study of artists and their works, the main purpose of this presentation is: (1) to consider some of the central theoretical and methodological issues that arise in psychobiographical describing and interpreting of the individual, and (2) to emphasize some useful methodological guidelines that may improve this kind of research endeavor. In particular, it is stressed that the interpretation in psychobiography of the artist can rely on various psychological theories, not only on Freudian psychoanalytic theory. Additionally, such an interpretation must also rely on extensive and in-depth idiographic research about the complexity of individual personality and life of the artist, bearing always in mind his specific historical and sociocultural context.

Key words: *psychobiography, qualitative method, study of artist, creativity and personality, psychology of art.*

Univerzitet umetnosti u Beogradu, Fakultet muzičke umetnosti,
Beograd, Republika Srbija

ARHETIPSKA INTERPRETACIJA MUZIKE

UDK 159.9:78] + 781/782

Rad polazi od gledišta Karla Gustava Junga po kome je „praksa umetnosti psihološka aktivnost“, a imaginacija (proizvođenje raznovrsnih arhetipskih predstava) *sui generis* kreativna delatnost kolektivno nesvesnog psihe. Sa psihom „stupamo u carstvo bogova“, u policentričko mitsko polje personifikacija. Politeistička psihološka perspektiva poima mitske božanske konfiguracije kao *locuse* psihičkih zbivanja. Novi osećaj psihičke realnosti zahteva kvalitativno drugačiju vrstu epistemološke upitanosti, kada je u pitanju muzika (ali i uopšte umetnost i kultura), onu koja prednost daje pitanju – ŠTA je specifično prisutno i predstavljeno, i KO, odnosno, koja arhetipska konstelacija „govori“ u određenom stilu svesti i modusu prezentacije? Tada muzičke prakse, diskursi, poetike mogu da se sagledaju kao psihološka polja u kojima prebivaju kolektivno nesvesni obrasci psihe. Arhetipska hermeneutika može, kao kritička metoda tumačenja i razumevanja muzike, da baci novo svetlo na stil, žanr, formu, strukturu, sintaksu, tonski sistem, kompozicioni metod nekog pojedinačnog muzičkog dela, fenomena ili procesa. U radu ću artikulirati karakteristične primere.

Ključne reči: Jung, arhetipska imaginativna interpretacija, muzika.

University of Arts, Faculty of Music, Belgrade, Republic of Serbia

ARHCHETYPAL INTERPRETATION OF MUSIC

The paper starts from a view held by Karl Gustav Jung that “artistic practice is a psychological activity”, and imagination (the production of diverse archetypal images), a creative activity *sui generis* of the collective unconscious. With the psyche “we enter into the realm of gods,” into a polycentric mythical field of personifications. The polytheistic psychological

perspective conceives of mythical divine configurations as the *loci* of psychic activities. This new awareness of psychic reality demands a qualitatively different kind of epistemological inquisitiveness with respect to music (and more broadly art and culture), an inquisitiveness that favors the question of WHAT is the specific presence and representation, and WHO, or which archetypal constellation “speaks” within a give style of consciousness and mode of representation. It is then that musical practice, discourses, and poetics can be regarded as psychological fields in which the collectively unconscious models of the psyche reside. Archetypal hermeneutics as a critical method of interpretation can shed a new light on the style, genre, form, structure, syntax, tonal system or compositional method of an individual musical work, phenomenon or process. The present paper will articulate characteristic examples.

Key words: *Jung, archetypal imaginative interpretation, music.*

Невена Вујошевић

e-mail: nevenavujosevic@gmail.com

*Универзитет у Крајеву, Филолошко-уметнички факултет,
Крајевац, Република Србија*

УТИЦАЈ ВИЗУЕЛНИХ СИГНАЛА НА СЕГРЕГАЦИЈУ МЕЛОДИЈЕ КОД МУЗИЧАРА И НЕМУЗИЧАРА Феномен аудитивне перцепције и интерпретације

UDK 159.93/.94 : 78

Рад приказује новија научна достигнућа у области музичке перцепције и визуелног поља комуникације код музичара и немузичара. Група аустралијских научника са Универзитета у Мелбурну (Marozeau, Innes-Brown, Grayden, Burkitt, Blamey) поље свога истраживања концентрише око феномена слушне сегрегације музичког тока којег посматра према параметру *мелодија*. Задатак за испитанике подразумевао је опажање мелодијске линије – константе, која је била на различите начине „ометана” тоновима – дистракторима, тако да је у одређеним тренуцима долазило и до њиховог слушног (регистарског) преклапања. Од испитаника обе групе, који су задатак слушали уз помоћ визуелног аналогна и без њега, тражено је да на посебним мерним инструментима рангирају степен своје потешкоће приликом несметаног опажања мелодијске константе.

Резултати истраживања показали су да испитаници, генерално, далеко успешније успевају да слушно *очувају* мелодијску линију, упркос постојању тонова-дистрактора, у ситуацијама када је слушају уз помоћ визуелне презентације музичког садржаја, него у ситуацијама када то чине без њега. Ово последње се нарочито односи на испитанике из групе немузичара.

Кључне речи: *музичари, немузичари, мелодија, сејрејација, визуелно.*

Nevena Vujošević

e-mail: nevenavujosevic@gmail.com

*University of Kragujevac, Faculty of Philology and Arts, Kragujevac,
Republic of Serbia*

THE INFLUENCE OF THE VISUAL SIGNALS ON THE SEGREGATION OF THE MELODY WITH MUSICIANS AND NON-MUSICIANS

The phenomenon of audio perception and interpretation

This study represents the recent scientific accomplishments in the area of music perception and the visual communication field with the musicians and non-musicians. A group of Australian scientists from the University of Melbourne (Marozeau, Innes-Brown, Grayden, Burkitt, Blamey) concentrate the field of their research on the phenomenon of audio segregation of the musical flow which they observe in accordance with the melody parameter. The task for the examinees consisted of the perception of the melody line - the constants, that have been in many ways “disrupted” by the tone-distracters, so at the certain moments there was an overlapping of the same. The examinees of both groups, the ones who listened to the task with the help of the visual analogon and the ones without it, were asked to rank the level of their difficulty on the special measuring instruments, during the undisturbed perception of the melody constant.

The research results show that the examinees, generally, succeeded in preserving the heard melody line much more successfully, in spite of the presence of tone-distracters, in situations when they listened to it with the help of the visual presentation of the musical contents, than in situations when they did without that. This specially related to the examinees from the group of non-musicians.

Key words: *musicians, non-musicians, melody, segregation, visually.*

EMPATIJA, LOKUS KONTROLE I MOTIV POSTIGNUĆA KOD UČENIKA LIKOVNE, MUZIČKE ŠKOLE I GIMNAZIJALACA¹

UDK 159.928-057.874:7

Imajući u vidu specifičnost darovitih, ne samo po prisustvu talenta već i određenih osobina ličnosti, osnovni cilj autora rada bio je da se ispituju razlike u empatiji, motivu postignuća i lokusu kontrole kod učenika likovne i muzičke škole, dok su gimnazijalci kontrolna grupa.

Uzorak: Uzorak je činilo 180 učenika (60 iz Muzičke škole, 60 iz Umetničke škole „Đorđe Krstić“ u Nišu i 60 iz gimnazija „Bora Stanković“ i „Stevan Sremac“ u Nišu).

Instrumenti: Empatičnost je operacionalno određena preko Davisovog Indeksa interpersonalne regiabilnosti (IRI), za merenje motiva postignuća korišten je MOP 2002 (Frančesko i sar.), a lokus kontrole je procenjivan testom Eksternalnosti (Bezinović, 1988).

Rezultati: Zaključujemo da su se kognitivne komponente empatije izdvojile kao specifičnost likovno talentovanih, dok je kod muzičara izraženi motiv postignuća. Lokus kontrole se nije pokazao kao diskriminativna varijabla. Razlike među polovima, kao i razlike u smeru koji učenici pohađaju su se delimično odrazile na pojedine komponente ispitivanih obeležja, dok po uzrastu i uspehu nema statistički značajnih razlika među ispitanicima.

Ključne reči: *Empatija, motiv postignuća, lokus kontrole, darovitost, adolescencija.*

¹ Rad je nastao u sklopu projekta Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije: Indikatori i modeli usklađivanja profesionalnih i porodičnih uloga, br. 179002.

EMPATHY, ACHIEVEMENT MOTIVATION AND LOKUS OF CONTROL AMONG STUDENTS OF ART SCHOOL, MUSIC SCHOOL AND GRAMMAR SCHOOLS²

Taking into view the specificity of the gifted, not only by the presence of the talent, but also the certain personality traits, the main goal of the study was to examine differences in empathy, achievement motivation and locus of control among students of art and music schools, while the control group consisted of high school students.

Sample: The sample consisted of 180 students (60 from the Music School, 60 from the Art School “Djordje Krstic” in Nis and 60 from the Grammar Schools “Bora Stankovic” and “Stevan Sremac” in Nis).

Instruments: Empathy was operationally defined through Davis’ Interpersonal Reactivity Index (IRI), measuring of the achievement motivation was done by MOP 2002 (Francesco et al.), and the Externalitytest (Bezinović, 1988) was used for the locus of control.

Results: We concluded that the cognitive component of empathy was allocated as a specific trait with the artistically talented persons, while the achievement motivation was more prominent with the musicians. Locus of control was not shown as discriminatory variable. The differences between the sexes, as well as differences in the direction of the students attending were partially reflected in the individual components of the studied characteristics, while by the age and success there were no statistically significant differences among the respondents.

Key words: *empathy, achievement motivation, locus of control, talent, adolescence.*

² *Study was made within project of Ministry of education and science of Serbian Republic: „Indikatori i modeli usklađivanja profesionalnih i porodičnih uloga, br. 179002.”*

СТИЛОВИ УЧЕЊА КОД ДЕЦЕ СА УМЕТНИЧКИМ ПРЕФЕРЕНЦИЈАМА

UDK 159.953 : 7

Рад приказује емпиријско истраживање чији је основни циљ био утврђивање разлика у стиливима учења код деце са уметничким преференцијама (сликарство, музика, плес, глума) и деце која не испољавају такве склоности. Истраживање је спроведено на узорку од 150 испитаника узраста између осам и тринаест година (оба пола). Стиливи учења процењивани су упитником ПЛСИ (Paragon Learning Style Inventory PLSI). Резултати указују да не постоји статистички значајна разлика између деце са уметничким преференцијама и деце која не испољавају такве склоности у стиливима учења. Нису нађене разлике ни када су укључене контролне варијабле: пол, узраст, да ли је неки члан породице уметник, школски успех и врста уметничке активности. У истраживању су испитивани конструкти који су предмет проучавања у свету последњих деценија, а у нашем окружењу последњих година. Нека важна питања на ову тему, а за чијим смо одговорима трагали у овом истраживању, остала су и даље отворена.

Кључне речи: *стиливи учења, уметничке преференције код деце.*

LEARNING STYLES WITH GIFTED AND NON-GIFTED CHILDREN

The purpose of this paper is to explore the learning styles between gifted (painting, music, dance, acting) and non-gifted children. The

research sample included 150 children aged 8 to 13 (both gender). Learning styles were measured using the Paragon Learning Style Inventory PLSI. The data were analyzed using the basic descriptive and comparative statistical indicators. Analysis shows that there is no difference between gifted and the non-gifted groups in learning styles. This study also examines differences in learning styles between gifted and non-gifted children with regard to the age, gender, whether a member of the wider family is an artist or not, school achievements and what kind of art children practice. The results indicate that *there is a statistically significant difference between the gifted and non-gifted children regarding their gender and age.*

Key words: *learning styles, gifted children.*

Biljana Pejić

e-mail: bilja309@ptt.rs

Udruženje za empirijska istraživanja umetnosti, Beograd, Republika Srbija

AFEKTIVNI DOŽIVLJAJ REALISTIČKIH I APSTRAKTNIH UMETNIČKIH DELA

UDK 159.93/.94:73/75

Rad se bavi ispitivanjem afektivnog doživljaja umetničkih dela različitog sadržaja. Istraživanje je rađeno na uzorku od 107 ispitanika, oba pola, koji nisu prethodno obučavani iz oblasti likovnih umetnosti. Stimulusni materijal se sastojao od dvadeset crno-belih reprodukcija manje poznatih likovnih dela, realističkog i apstraktnog sadržaja. Ispitanici su procenjivali stimuluse na skali konotativnog diferencijala, koja je merila tri dimenzije: kognitivnu, emotivnu i konotativnu. Rezultati pokazuju da se umetnička dela realističkog i apstraktnog sadržaja razlikuju po sve tri dimenzije. Realistički sadržaji se više procenjuju na kognitivnoj i emotivnoj dimenziji, dok se apstraktni sadržaji više procenjuju na konotativnoj dimenziji. Razlike su najviše izražene na kognitivnoj dimenziji. Apstraktni sadržaji su manje razumljivi, jasni, određeni, smisleni i logični, otud su teži za razumevanje ispitanicima koji ne vladaju veštinom čitanja umetničkih dela.

Ključne reči: *afektivni doživljaj, estetska procena, realistično, apstraktno.*

AFFECTIVE EXPERIENCE WITH REALISTIC AND ABSTRACT ART OBJECTS

This paper aims to investigate affective experience related to different types of art: realistic and abstract. The research was carried out on 157 first year students of psychology, both genders, who had not been previously trained in the field of art. Stimulants were 20 black and white replicas of less known work of art, with either realistic or abstract content. Participants were evaluating stimulants using connotative-differential scales that measured three dimensions: cognitive, emotive and connotative. Results show that the arts of realistic and abstract contents differed in all three dimensions. More realistic arts were evaluated with higher marks within cognitive and emotive dimensions, while more abstract arts gained better marks within connotative dimension. The differences were the most explicit inside the cognitive dimension. Abstract contents are less comprehensible, clear, specific, meaningful and logical, thus those are more difficult to be understood for respondents who do not master the skill of artworks comprehension.

Key words: *affective experience, aesthetic evaluation, realistic, abstract.*

Nebojša Milićević

e-mail: nesa2206@gmail.com

Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet, Niš, Republika Srbija

Miroslav Živković

Univerzitet u Nišu, Fakultet umetnosti u Nišu, Republika Srbija

Slavko Milojković

*Univerzitet u Prištini, Visoka škola za vaspitače strukovnih studija
Gnjilane – Bujanovac, Republika Srbija*

RAZVOJ DIVERGENTNE PRODUKCIJE U OBRAZOVANJU KROZ PRIMENU TEHNIKA CRTANJA

UDK 159.92:37.015.3] + 741.02

Polazeći od Arnhajmove ideje o vizuelnom mišljenju i tvrdnji da bi likovna kultura trebalo da ima centralno mesto u opštem obrazovanju,

osmišljen je program stručnog usavršavanja koji je podržan od strane niškog Regionalnog centra za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju. U okviru programa polaznici će biti upoznati sa karakteristikama kreativnog mišljenja, faktorima koji ga pospešuju i sputavaju, kao i sa stvaranjem kreativne atmosfere u obrazovanju. U praktičnom delu, kroz savladavanje tehnika crtanja, polaznici će biti edukovani da crtež primene kao sredstvo komunikacije, da ga koriste u usvajanju gradiva iz različitih nastavnih oblasti kao i u kreativnom rešavanju problema.

Prethodno, na uzorku studenata psihologije (N=100), ispitana je zastupljenost divergentnog mišljenja u reformisanim programima i pozitivni i negativni faktori ispoljavanja kreativnosti. Rezultati potvrđuju da u visokoškolskim ustanovama praktično još uvek nema dovoljno primene divergentne produkcije, iako je u ishodu nekih kurseva navedena mogućnost kreativnih pristupa kao viših oblika znanja. To potvrđuje opravdanost realizacije programa ove vrste.

Ključne reči: *divergentna produkcija, konvergentno mišljenje, tehnike crtanja, kreativni potencijali.*

Nebojsa Milicevic

e-mail: nesa2206@gmail.com

University of Nis, Faculty of Philosophy, Nis, Republic of Serbia

Miroslav Zivkovic

University of Nis, Faculty of Art in Nis, Republic of Serbia

Slavko Milojkovic

*University of Pristina, College for Educators of Professional studies
Gnjilane – Bujanovac, Republic of Serbia*

DEVELOPMENT OF DIVERGENT PRODUCTION IN EDUCATION APPLYING DRAWING TECHNIQUES

Starting from Arnhaem`s visual thinking and claims that art should have central place in general education, a programme of professional training was supported by Regional centre from Nis for professional training in educational system. The participants will be introduced with the characteristics of creative thinking and factors that both enhance it and inhibit it, as well as with making of creative atmosphere in educational process. In practical part, through training of drawing techniques they will be educated to apply a drawing as a means of communication, to use

it in adopting the learning material from various fields as well as trying to solve a task in a creative way.

Previously, on a sample of psychology students (N= 100), the representation of divergent thinking within reformed programmes and positive and negative factors of expressing creativity were examined. The results have confirmed that in higher educational institution, practically, there is not enough application of divergent production, though in outcomes of some courses the possibility of creative approach, as higher level of knowledge, has been suggested. That confirms the justification of the realisation of programme of this kind.

Key words: *Divergent production, convergent thinking, technique of drawing, creative potentials.*

IV

PEDAGOŠKA ISTRAŽIVANJA

PEDAGOGICAL RESEARCH

Висока школа сџруковних сџудија за васџиџаче и џословне информџиџаре – Сирмијум, Сремска Миџровиџа, Реџублика Срџија

Висока школа сџруковних сџудија за васџиџаче и џословне информџиџаре – Сирмијум, Сремска Миџровиџа, Реџублика Срџија

КУЛТУРА ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ УМЕТНИЧКОГ ДЕЛА – КОНТЕКСТ НАСТАВЕ

UDK 371.3:75/76

Специфичност и сложеност естетског феномена, комплексност ликовних појавности, претпоставља и специфичност путева којима се он може достизати и интерпретирати. У раду се разматрају проблеми у вези са организацијом и реализацијом наставе која подстиче и развија културу интерпретације уметничког дела. Процес доживљавања и интерпретације уметничког дела подразумева да ученик открије унутрашњи садржај и структуру дела, поруку ствараоца, дело перципира као целину, анализира појединости, апстрахује и изврши синтезу уочених елемената, успостави дијалог, истражи лични доживљај и изгради сопствено значење дела. Сматрамо да ће стваралачке и интерпретативне способности ученика доћи до изражаја у свим оним наставним активностима у којима се од њих тражи иницијатива, продуковање великог броја идеја, слобода израза, флексибилност у мишљењу, толеранџија за противречности и двосмислености, отвореност према сопственим и туђим доживљајима и идејама. У закључним разматрањима истиче се важност дидактичко-методичке оспособљености наставника за одабир дела, презентацију и вођење процеса доживљавања уметничког дела од стране ученика.

Кључне речи: *култура интерпретације уметничког дела, настава, стваралаштво.*

CULTURE OF INTERPRETATION OF AN ARTWORK - TEACHING CONTEXT

The specificity and complexity of aesthetic phenomena as well as the complexity of artistic appearances, both suggest the specific ways in which it can be achieved and interpreted. This paper discusses the issues related to the organisation and implementation of teaching that encourages and develops a culture of interpretation of art. The process of understanding and interpretation of an artwork means that a student discovers the inner content and structure of the work, the message of the creator, perceives the artwork as a whole, analyses details, abstracts and makes a synthesis of the identified elements, establishes a dialogue, explores personal experience and creates one's own meaning of the artwork. It is believed that the creative and interpretive abilities of the students come to the fore in all the teaching activities which require their initiative and generating of a large number of ideas, freedom of expression, flexibility in thinking, tolerance for contradiction and ambiguity, openness to their own and others' experiences and ideas. Concluding remarks emphasize the importance of didactic and methodical abilities of teachers to select the artwork, present it and lead the process of students' experiencing the artwork.

Key words: *culture of interpretation of an artwork, teaching, creativity.*

ДАКТИЛОРИТМИЈА – CONDITIO SINE QUA NON

UDK 781.62:37.016

Verba volant, scripta manent.

У раду се разматрају различити начини извођења ритмичких вежби путем мануелног покрета, кориштењем метода појединих музичких педагога који су своја интересовања усмерили на унапређење наставе, при том реализујући своја знања кроз практичну примену на настави солфеђа. Циљ рада је поређење претходних најрелевантнијих педагошких искустава која могу бити примењена у данашњој пракси, са актуелним сазнањима, како би се превазишле грешке које настају приликом извођења и уједно допринело ефикаснијем савлађивању ритмичке проблематике. Иако је говорено о покретима бројања у настави солфеђа – тактирању и дактилоритмији пре свега, нема толико писаних речи о овој теми, те је овај рад настао у жељи да се кроз примену постојећих наставних поступака у експерименталном истраживању пружи још један допринос овој проблематици, што истовремено представља и мото рада.

Кључне речи: *дактилоритмија, експеримент, истраживање.*

DACTILORITMIA - CONDITIO SINE QUA NON

„Verba volant, scripta manent“

This paper discusses the different ways of performing rhythmic exercise by using the method of manual movement of individual music educators who have focused their interests on to the improvement of teaching, thereby realizing their knowledge through practical application in the teaching solfeggio. The aim of the study is to compare the most relevant pedagogical experiences that can be applied in practice today, with the current knowl-

edge in order to overcome the errors that arise during the performance and at the same time to contribute to a more efficient mastering of rhythmic problems. Although the counting movements in teaching solfeggio were discussed, there have not been so many written words on this subject, and this paper originated in the desire to provide another contribution to these problems through the application of existing teaching methods in experimental research, which was the motto of work.

Key words: *Dactyloritmia, experiment, research.*

Јелена Цвејковић

e-mail: lesnjakjelena@gmail.com

Универзитет уметности, Факултет уметности, Ниш, Србија

ОПАЖАЈНА ОРГАНИЗАЦИЈА РИТМА

UDK 781.62:371.3

Музичка уметност се, својом периодношћу и правилима понављања, разликује од наративних уметности по томе што има способност да изнова „рециклира“ исти материјал. Управо то понављање ствара периодичност. У музичком контексту, ритам³ представља организовано трајање тонова. С обзиром на то да се музика одвија у времену, првенствена функција ритма јесте да уведе ред и обезбеди такву врсту организације надражаја која ће бити разумљива за слушаоца. Уколико таква организација не постоји, звуци које чујемо неће бити опажени као музика.

У овом раду размотрићемо могућност опажања ритма као групе правилних пулсација организованих у времену, тако што слушалац образује оквир унутар којег се одвија једна мелодијска фраза. Истовремено, бавићемо се когнитивним, емоционалним и естетским аспектима опажања ритма. Са циљем да допринесемо савременој музичкој пракси, теоријски и емпиријски ћемо испитати и анализирати опажајну организацију ритма са више различитих становишта, и то у вези са меморијом, опажањем акцената, метра и темпа, као и афективним реаговањем на ритам, развој ритмичких способности и подстицање тог вида развоја.

Кључне речи: *музика, ритам, опажање, организација, савремена настава.*

³ Грч. ρυθμός (*rhythmós*) – посебан начин протицања

A PERCEPTUAL ORGANIZATION OF RHYTHM

The Art of Music, with its periodicity and repetition rules, has the ability to “recycle” the same material, which makes it different from the narrative art. Therefore, this repetition creates periodicity. In the context of music, the rhythm⁴ represents the organized duration of tones. Considering that music is happening during a period of time, the primary function of the rhythm is to bring order and provide the kind of stimulation organization that is understandable to the listener. If such an organization does not exist, the sounds that we hear will not be perceived as music.

In this paper, we will consider the possibility of perception of the rhythm as a group of proper pulsations organized in time, in the manner that the listener can establish a framework within which a melodic phrase is carried out. At the same time, we will discuss cognitive, emotional and aesthetic aspects of the perception of the rhythm. To contribute to the contemporary musical practice, theoretically and empirically, we will examine and analyze the perceptual organization of the rhythm with several different points of view, in relation to memory, accent, meter and tempo and affective response to the rhythm, rhythmic skills development, and we will strongly encourage this type of development.

Keywords: *music, rhythm, perception, organization, contemporary education.*

ОДНОС КРЕАТИВНОСТИ И ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У СОЛФЕЂУ

UDK 37.016:781.62

РаД се бави испитивањем релације између креативности и интерпретације у солфеђу. Циљ је да путем теоријско-емпиријског

⁴ Greek: ρυθμός (Rhythmos) - a special way of flow

истраживања утврдимо деловање креативности и имагинације на начин интерпретације, на општем и посебном нивоу. Резултати истраживања су одговорили на питања шта је креативност и имагинација, шта је интерпретација и лепо извођење, који чиниоци доприносе квалитету интерпретације, да ли је креативност предуслов за добру интерпретацију, на основу теоријског истраживања и емпиријског посматрања понашања деце у настави солфеђа, дали су ширу слику наведених дилема, а тиме отворили пут ка иновацији методских поступака у настави солфеђа.

Кључне речи: *креативност, интерпретација, методика наставе солфеђа.*

Kristina Parezanovic

e-mail: k.parezanovic@gmail.com

*University of Kragujevac, Faculty of Philology and Arts,
Kragujevac, Republic of Serbia*

RELATION BETWEEN CREATIVITY AND INTERPRETATION IN SOLFEGGIO

The paper examines the relation between creativity and interpretation in solfeggio. The aim is to establish influence of creativity and imagination on the way of interpretation, on general and specific levels, through theoretical and empirical research. The results of the study which responded to the questions of what creativity and imagination were, what the interpretation and good performance were, which factors contributed to the quality of interpretation, whether creativity was a prerequisite for a good interpretation, based on the theoretical research and empirical observation of the behavior of children in teaching solfeggio, gave broader picture of mentioned dilemmas, thus opening the way for innovation of methodical procedures in teaching solfeggio.

Key words: *creativity, interpretation, methodology of teaching solfeggio.*

Музичка академија Универзитета у Источно Сарајеву, Источно Сарајево, Република Српска, Босна и Херцеговина

**НАРОДНА ПЈЕСМА „СТАРИЈЕГ СЕОСКОГ ТИПА“
ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И НАЧИНИ ЊЕНЕ
ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У НАСТАВИ СОЛФЕЋА
И У ХОРСКОЈ МУЗИЦИ**

UDK 781.62+78.087.68]:784.4(497.6)

Народно стваралаштво представља непресушан извор инспирације за многе умјетнике у свим умјетностима: поезији, музици, ликовној умјетности итд. У етномузикологији, народне попјевке, односно напјеви, дјеле се на старије сеоске, новије сеоске и варошке, градске (подјела по Драгославу Девићу). „Старији сеоски напјеви“ имају архаичан призвук, најчешће су једногласни и двогласни. Текст напјева одређује метрику и акценте унутар мелодије која је најчешће малог опсега. Те мелодије могу бити добри примјери за објашњавање многих музичких појава: анализе текста, односа текста и мелодије, ритма и мелодијског кретања, љествичних основа, акцената условљених текстом, двогласног музичког тока који не подлијеже законитостима класичног тоналитета. У настави солфеђа те мелодије се могу изводити релативном и апсолутном солмизацијом, неутралним слоговима и текстом. Начини интерпретације народних напјева могу бити различити: од изворног до умјетнички осмишљеног пјевања унутар хорског става, што је у раду представљено напјевима у изворном облику и у хорској музици аутора из Босне и Херцеговине: Владе Милошевића, Војина Комадине и Немање Савића.

Кључне речи: *старији сеоски напјеви, солфеђо, хорска музика, интерпретација, ритам.*

Music academy, University of East Sarajevo, East Sarajevo, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina

**TRADITIONAL SONG OF „OLDER RURAL TYPE“
FROM BOSNIA AND HERZEGOVINA AND ITS
INTERPRETATION IN SOLFEGGIO AND IN CHORAL MUSIC**

Folklore is an endless source of inspiration for many artists in all kind of arts: poetry, music, painting etc. In ethnomusicology, traditional songs are classified as “old rural”, “contemporary rural” and “urban” (classification by Dragoslav Devic). “Old rural songs” sound archaic, usually as one-voice or two-voice songs. The text defines the metric and accents within a melody, which usually has a small ambitus. Such melodies can be good examples for the explanation of numerous musical phenomena: text analysis, the relationship between text and melody, rhythm, tonal basis, accents caused by text, two-voice melody that is not subject with the traditional laws of classical tonality. In solfeggio teaching these melodies can be performed in relative and absolute solmization, with neutral syllables or text. The ways of interpretation of traditional songs can be different, from the original one to singing which has been artistically designed within a choral score, and in this paper that is presented through tunes in their original form and in the choral music by authors from Bosnia and Herzegovina: Vlado Milosevic, Vojin Komadina and Nemanja Savic.

Key words: *old rural songs, solfeggio, Choir music, interpretation, rhythm.*

Марија Ивановић

e-mail: zmajaaa@gmail.com

Универзитет у Крајујевцу, Учитељски факултет у Ужицу, Република Србија

**КОНТЕКСТУАЛИЗАЦИЈА НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ У
НАСТАВИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ У НИЖИМ РАЗРЕДИМА
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ**

UDK (37.016:78)+784.4

Један од циљева предмета Музичка култура јесте развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свог и других народа. У оквиру наставе предмета Музич-

ка култура у нижим разредима основне школе обрађују се садржаји везани за народну традицију и народну музику, а који се реализују путем извођења и слушања музике. Ученицима је тешко да препознају и схвате карактеристике народне музике управо из разлога временске дистанце. Стога би требало да се обрада датих садржаја започне упознавањем ученика са ситуацијом на пољу друштвеног живота, религије, филозофије, књижевности, науке и других уметности, у времену из кога датира дата народна композиција. Корелацијом са другим предметима ученици ће стећи увид у дух времена и на тај начин лакше ће разумети контекст композиције, радњу, језик и моћи ће да је интерпретирају на прави начин.

Кључне речи: *музичка култура, основна школа, музичка традиција, извођење и слушање музике.*

Marija Ivanovic

e-mail: zmajaaa@gmail.com

*University of Kragujevac, Teacher Training Faculty of Uzice,
Republic of Serbia*

CONTEXTUALIZING FOLK TRADITION IN MUSIC EDUCATION IN LOWER GRADES OF PRIMARY SCHOOL

One of the aims of the subject Music culture is to develop sensitivity to musical value with students, by learning about music tradition and culture of their own and other nations. As part of the subject Music culture, when teaching in lower grades of elementary school, the contents related to folk tradition and folk music are processed through performing and listening to music. It is difficult for pupils to identify and understand the characteristics of folk music precisely because of the time distance. Therefore, the processing of the given contents should begin by familiarizing pupils with the situation in the field of social life, religion, philosophy, literature, science and other arts of the time in which the given folk composition dates. Correlation with other subjects will help pupils gain insight into the spirit of the time and thus they will understand the context of the composition more easily, as well as the story, the language, and the ability to interpret the composition the right way.

Key words: *music culture, primary school, musical tradition, performing and listening to music.*

РАЗВОЈ МУЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА КАО ПРЕДУСЛОВ ЗА СТВАРАЛАШТВО У МУЗИЧКОЈ ОБЛАСТИ

UDK 159.92:78.07-053.4

У раду су представљени резултати истраживања која су имала за циљ да се експериментално провере могућности примене нових теоријских сазнања у области развоја музичког изражавања и креативности. У складу са тим, приказан је један од могућих начина рада са децом предшколског узраста који је усмерен на развој музичких способности као једног од аспеката целовитог дечијег развоја, путем музичких игара. Исходи истраживања указују на чињеницу да од нивоа развијености музичких способности зависи слободно музичко изражавање у музичком стваралаштву деце предшколског узраста.

Кључне речи: *џредшколски џериод, музичке способности, стваралаштво.*

THE DEVELOPMENT OF MUSICAL ABILITIES WITH PRE-SCHOOL CHILDREN AS A PRECONDITION FOR THEIR MUSICAL CREATIVITY

The paper presents the results of the research aiming to check experimentally the possibilities of applying new theoretical findings in the field of the development of musical expression and creativity. Accordingly, one of the various possible ways of working with pre-school children is presented, consequently directing towards the development of musical abilities as an aspect of the holistic development of children through musical play. The outcomes of the research point to the fact that free musical expression within musical creativity of pre-school children depends on the level of the development of musical abilities.

Key words: *pre-school period, musical abilities, creativity.*

Данијела

e-mail: dzdravicmihailovic@yahoo.com

Здравих Михаиловић

Универзитет у Нишу, Факултет уметности у Нишу, Република Србија

UDK (159.9:78)+(37.016:78)

СУСРЕТ МУЗИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ И ПСИХОЛОГИЈЕ МУЗИКЕ – ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ САВРЕМЕНОГ СТРУЧНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

У раду се разматрају истраживања психолога и педагога која су посвећена питањима стручног музичког образовања. Констатација Ксеније Радош (2010), да се психолози-истраживачи и музички педагози мимоилазе на заједничком путу, те да иду паралелним путевима ка истим циљевима, сусрећући се на истим препрекама, а да се никад заиста не сретну, представља полазну тачку за преиспитивање међусобног односа ових дисциплина.

Као први корак нашег истраживања намеће се одређење “заједничког пута”, а затим испитивање повезаности актуелних питања музичке едукације и психологије музике. Садејство ових дисциплина, реализовано кроз плански спроведена истраживања која у фокус стављају проблеме стручног музичког образовања, могло би да представља важан ослонац за развој и унапређење специфичног подручја музичке педагогије.

Кључне речи: *психологија музике, музичка педагогија, стручно музичко образовање.*

Danijela

e-mail: dzdravicmihailovic@yahoo.com

Zdravic Mihailovic

University of Nis, Faculty of Arts in Nis, Republic of Serbia

MEETING MUSIC PEDAGOGY AND MUSIC PSYCHOLOGY – CONTRIBUTION TO THE STUDY OF CONTEMPORARY PROFESSIONAL MUSIC EDUCATION

This paper discusses the research of psychologists and pedagogues which are committed to issues of professional music education. The statement of

Ksenija Rados (2010) that the psychologists-researchers and music pedagogues pass each other on the same way, and that they go on parallel paths toward the same goals, encountering the same obstacles, and yet never really meet, is the starting point for the review of the relationship between these disciplines.

As the first step of our research, the definition of a “common way” is imposed, and then testing the connection of current issues of music education and music psychology. The interplay of these disciplines, implemented through the planned conducted research that focuses on the problems of professional music education, could be an important support for the development and improvement of specific areas of music pedagogy.

Key words: *psychology of music, music pedagogy, professional music education.*

Невена Тривић, Анија Савић,

Милена Миладиновић, масџер сџуденџи

Тијана Мировић

e-mail: nevena3vic@gmail.com

Милена Пејровић

*Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности,
Београд, Србија*

ЗАШТО УЧЕНИЦИ ПРЕКИДАЈУ И НАПУШТАЈУ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

UDK 37.036:78

Истраживање се бави разлозима због којих ученици прекидају музичко образовање. С једне стране, поједини ученици прекидају образовање у току основне музичке школе, а са друге стране, ученици не настављају средњошколски и академски ниво музичког образовања. У експлоративно истраживање укључена су 62 испитаника, а за прикупљање података кориштене су паралелне форме упитника, наменски конструисане за ово истраживање. Резултати показују да је већина ученика задовољна избором инструмента, наставом инструмента и солфеђа, али да незадовољство избором, неучествовање на такмичењима, као и неадекватна настава солфеђа, утичу на на-

пуштање музичког образовања. Највећи разлог за прекид/напуштање музичког образовања јесте преоптерећеност ученика ваншколским активностима (основна музичка школа), друга сфера интересовања, заинтересованост за неklasичне жанрове и непостојање жеље за вежбањем инструмента (средња музичка школа). Иако истраживање садржи мали број испитаника, резултати указују на неке недостатке педагошке праксе, чијим би се решавањем могло утицати на број ученика који настављају музичко образовање.

Кључне речи: *прекид/напуштање музичког образовања, настава инструмента, настава солфеђа, педагошка пракса.*

Nevena Trivic, Anita Savic, Milena Miladinovic,

MA students

Tijana Mirovic

Milena Petrovic

e-mail: nevena3vic@gmail.com

University of Arts, Faculty of Music, Belgrade, Republic of Serbia

REASONS FOR DROPPING OUT OF MUSIC EDUCATION

On one hand, there are students who withdraw before completing the elementary music school, and on the other hand, there are students who withdraw after finishing the elementary and high school, having no intention to continue higher levels of music education. The sample is made up of 62 students. For collecting data we have used a questionnaire specifically made for the research. The results show that the majority of students are satisfied with the choice of music instrument and with the music instrument and solfeggio lessons. However, dropping out of music education is induced by disappointment of their choices, no participation in music competitions and inadequate solfeggio lessons. The main reason for dropping out of music education is students overwork with the out-of school activities (the elementary music school), the other sphere of interest, such as the interest for modern genres and no aspiration for practicing (music high school).

Key words: *dropping out of music education, instrument curriculum, solfeggio curriculum, pedagogical practice.*

**INSTRUMENTI ORFOVOG INSTRUMENTARIJUMA
KAO DIDAKTIČKO SREDSTVO
U OPŠTEOBRAZOVNIM ŠKOLAMA**

UDK 371.3:78-057.874

Na postojanje aktuelnog problema – nedovoljno sistematsko korišćenje instrumenata Orfovog instrumentarijuma, ukazuju brojni metodičari i muzički pedagozi. Nepostojanje objektivnih pokazatelja usvojenosti veštine sviranja i nivoa postignuća u sviranju, podstaklo je istraživanja u kojima je analiziran značaj primene ovih instrumenata u nastavi muzičke kulture u realizaciji programskih sadržaja (razredna nastava – treći razred). U cilju realizacije zadataka, korišćen je model pedagoškog eksperimenta sa paralelnim grupama (eksperimentalna i kontrolna) učenika iz tri osnovne škole (teritorija grada Niša). Programske sadržaje eksperimentalna grupa je realizovala koristeći instrumente Orfovog instrumentarijuma, a kontrolna grupa bez mogućnosti njihovog korišćenja u nastavnom procesu. Primeenom eksperimentalne metode (na osnovu statističkih podataka), utvrđena je veća efikasnost u savladavanju programskih sadržaja, ali i potreba za učestalijim korišćenjem instrumenata Orfovog instrumentarijuma u cilju poboljšanja kvaliteta procesa muzičke nastave u osnovnoj školi.

Ključne reči: *Orfov instrumentarijum, osnovna škola, nastava muzičke kulture, oblast sviranja, treći razred.*

**ORFF INSTRUMENTS AS A DIDACTIC MEANS
IN PRIMARY SCHOOLS**

Numerous methodologists and music pedagogues point out the existing problem of non-systematic use of Orff instruments. The lack of objective indicators of the acquisition of the skill of playing an instrument and of the level of achievement in playing has encouraged researches who

have analyzed the significance of the application of these instruments in music education within the implementation of the contents of the educational program (classroom teaching – third grade). In order to perform the research tasks, the model of a pedagogical experiment with parallel groups (experimental and control) which included students from three primary schools (on the territory of the city of Nis) has been used. The experimental group has implemented the program contents by using Orff instruments, and the control group has implemented the contents without the possibility of using those instruments during the teaching process. The application of the experimental method (on the basis of statistical data) has indicated that there is a higher level of efficacy in the acquisition of program contents, but also that there is a need for a more frequent use of Orff instruments in order to improve the quality of music education in primary schools.

Key words: *Orff instruments, primary school, music education, instrument playing, third grade.*

Vesna Ivkov

e-mail: vesnaivkov@yahoo.com

*Univerzitet umetnosti u Novom Sadu, Akademija umetnosti,
Novi Sad, Republika Srbija*

(NE) SVIRAJ NEŠTO NARODNO – PREDRASUDE U HARMONIKAŠKOJ PRAKSI

UDK 786.8.089.6:371.3

Veoma je prisutna, u umetničkoj i narodnoj muzici, na ovim prostorima harmonika. Ono o čemu se u nauci veoma malo govori, a što je i te kako prisutno, jeste nepisano pravilo o tome da nije poželjno sviranje narodne muzike na harmonici, ako se na ovom instrumentu istovremeno uči sviranje umetničke muzike u školi. Autoru ovog rada nameću se pitanja – iz kojih razloga, ko i u kojoj meri učenicima u školi sugeriše da ne sviraju narodnu muziku na harmonici, te kako se paralelno učenje umetničke i narodne muzike odražava na stil sviranja i muzički razvoj pojedinca. Jedan od ciljeva rada jeste utvrđivanje činjeničnog stanja, ali i uspostavljanje modusa kako bi se razvijala svojevrsna bimumikalnost novih generacija.

Ključne reči: *harmonika, narodna muzika, škola.*

(DO NOT) PLAY SOMETHING TRADITIONAL – PREJUDICES IN THE ACCODIONIST PRACTICE

The accordion takes a very prominent position in the artistic and traditional music in this region. However, what is rarely discussed in science, while it is vastly present in practice, is the fact that there is an unwritten rule that playing traditional music on the accordion is not desirable for those who are learning artistic music at school at the same time. The author of this paper is interested in the questions of why, to what extent and who advises music school students not to play traditional music on the accordion, as well as how parallel learning of artistic and traditional music reflects on the style of playing and the musical development of an individual. One of the aims of this paper is to determine the factual state of affairs, as well as to establish a modus with the purpose of developing bi-musicality of new generations.

Key words: *accordion, traditional music, school.*

ПАНЕЛ ДИСКУСИЈА

**СТАВОВИ ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ У НИШУ
О САДРЖАЈИМА УЏБЕНИКА ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ
У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У ШКОЛСКОЈ
2013/2014. ГОДИНИ**

UDK 37.016:78(497.11 Niš)

PANEL DISCUSSION

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD
THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CUL-
TURE USED IN THE THIRD GRADE OF THE ELEMENTARY
SCHOOL IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR**

ИСТРАЖИВАЊЕ О СТАВОВИМА ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ О УЏБЕНИЦИМА ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ*UDK 37.036:78(497.11)*

Реформе у образовању, које се у Србији спроводе од 2000. године, условиле су одређене промене у наставној пракси. Те промене препознају улогу учитеља/професора разредне наставе у спровођењу процеса образовања, чије стручно (музичко) и дидактичко-методичко образовање, као и оспособљеност за примену тог знања, представљају кључ школског успеха ученика.

Будући да су за процес реализације наставе музичке културе у нижим разредима основне школе задужени учитељи/професори разредне наставе, онда је важно нагласити да ће њихови ставови о организацији, реализацији и вредновању уџбеничке литературе, помоћи у сагледавању наставног процеса. Кроз континуирано истраживање ставова професора разредне наставе у одређеном временском периоду, могао би се учинити значајан допринос побољшању услова за оптималну примену образовних стандарда.

Кључне речи: *музичко образовање, Србија, учитељи/професори, музичка култура, основне школе.*

RESEARCH PROJECT ON ATTITUDES OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS TOWARDS THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE

The educational reforms which were introduced in Serbia in 2000, contributed to the substantial changes in the educational practice. These changes identified the elementary school teacher as a key figure in the realization of the educational process and the success of the students. The reforms stressed the importance of the music education teachers, their knowledge and pedagogical training.

As there are no specialized teachers responsible for the music education in the primary grades of the elementary education, the attitudes of the regular teachers of these classes regarding the organization, realization and evaluation of the textbooks, may assist in making conclusions regarding the music educational process. A continuous research of the attitudes of these teachers may substantially contribute to the improvement of the conditions for the most effective application of the educational standards.

Key words: *music education, Serbia, teachers, music appreciation, elementary schools.*

Димитрије Бужаровски

e-mail: dbuzar@t-home.mk

*Универзитет Св. Кирил и Методиј у Скопљу,
Факултет музичке уметности, Република Македонија*

МЕТОДОЛОШКИ АСПЕКТИ ИСТРАЖИВАЊА О СТАВОВИМА ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ О УЏБЕНИЦИМА ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ

UDK 371.671.046.12:78

Истраживање о ставовима професора разредне наставе о уџбеницима за музичку културу користи квантитативни приступ, односно инструменте и алатке који су били усмерени ка добијању и обради квантифицираних података о истраживаном проблему. Квалитативни приступ је коришћен у интервјуима са професорима ради допуне и провере добијених сазнања. Узорак се састојао од тридесет четири професора разредне наставе који предају у трећем разреду основних школа у нишким општинама: Медијана, Палилула, Пантелеј, Црвени Крст и Нишка Бања, у школској 2013/2014. години. Основни инструмент истраживања је био анкетни упитник који је садржавао четрнаест питања. Пошто се ради о ставовима, доминантно је коришћена Ликертова скала која је касније омогућила двојну обраду, односно употребу и параметарске и непараметарске статистике. Инструмент је био проверен пилот-истраживањем, учешћем пет испитаника. По завршетку истраживања, подаци су унесени у базу која је имала педесет девет поља. Статистичка обрада података је дала резултате који су понудили обиман материјал за даље тумачење и коментаре.

Кључне речи: *музичко образовање, уџбеници, учитељи/професори, истраживачки метод, Ниш.*

THE METHODOLOGY OF THE RESEARCH PROJECT ON ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE

The research instruments for the data collection and the analysis techniques used in the research project on elementary school teachers attitudes toward contents of the textbooks on music culture, were entirely designed and based on the quantitative approach, i.e., data quantification. In addition, the qualitative research instrument *interview* was used as a verification and control tool. The sample consisted of 34 third-grade teachers from the elementary schools in Nis municipalities of Medijana, Palilula, Pantelej, Crveni Krst and Niska Banja in the 2013/2014. academic year. A 14-item questionnaire was used for data collection. Having in mind that the research was focused on the attitudes of teachers, most of the questions used the Likert scale, which enabled both parametric and nonparametric statistical analysis. The instrument was pilot tested with 5 teachers. The collected data were inserted in a database table with 59 columns. The results from the statistical analysis provided basis for extensive comments and drawing of relevant conclusions. The results may also serve as a basis for future research in the area.

Key words: *music education, textbooks, teachers, research methodology, Nis.*

СТАТИСТИЧКА ОБРАДА ПОДАТАКА ИСТРАЖИВАЊА О СТАВОВИМА ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ О УЏБЕНИЦИМА ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ

UDK 37.036:78]:311(497.11)

Статистичка обрада података који су добијени током истраживања о ставовима професора разредне наставе о уџбеницима

за музичку културу најпре је користила дескриптивну статистику и фреквентне дистрибуције. Резултати су приказали фреквентне дистрибуције општих карактеристика узорка: пол, узраст, степен образовања и радно искуство испитаника, као и њихове музичке активности, наставна средства и уџбенике које користе у настави и жанровску преференцију. Велики део варијабли које су испитиване Ликертовом скалом омогућио је упоређења фреквентних дистрибуција, средњих вредности и стандардних девијација одговора. Укрштањем номиналних и ординалних варијабли које су доминирале у структури истраживања, добијене су контингенте табеле које су омогућиле даљи увид у разлике фреквенција између одређених категорија варијабли. Груписање ставова (аспекти везани са одабраним уџбеником, жанровска преференција, музичке активности) који су били ранжирани према Ликертовој скали омогућило је и употребу ANOVA чиме је проверена сигнификантност добијених резултата.

Кључне речи: *музичко образовање, уџбеници, учитељи/професори, статистичка обрада, Ниш.*

Trena Jordanoska

e-mail: trenajor@yahoo.com

*Ss. Cyril and Methodius University, Faculty of Music,
Skopje, Republic of Macedonia*

STATISTICAL ANALYSIS OF THE DATA COLLECTED IN THE RESEARCH PROJECT ON ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD THE CONTENTS OF THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE

The statistical analysis of the data collected in the research project on elementary school teachers' attitudes toward contents of the textbooks on music culture used descriptive statistics and frequency distributions as a starting point. The results of the frequency distributions provided information on gender, age, educational level and work experience of the sample of third-grade teachers, as well as their music activities, teaching aids and textbooks, and genre preferences. The use of the Likert scale served as a basis for the comparison of the distributions, the means and the

standard deviations of the responses. The contingency tables created from nominal and ordinal variables, which were predominant in the structure of the research instrument, enabled further insight into the frequency differences. The grouping of the attitudes (regarding the selected textbook, genre preference and music activities) which were ranked in accordance with the Likert scale, were analyzed using ANOVA as an additional tool to determine statistical significance.

Key words: *music education, textbooks, teachers, statistical analysis, Niš.*

*Марија Мишић,
мастер сцугени*

e-mail: macika.nish90@gmail.com

Универзитет у Нишу, Факултет уметности у Нишу, Република Србија

**СТАВОВИ ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ У НИШУ
О ЕЛЕМЕНТИМА РИТМА У УЏБЕНИЦИМА
ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
У ШКОЛСКОЈ 2013/2014. ГОДИНИ**

UDK 37.036:781.62(497.11)

У току прогресивног развоја музичке наставе, у многобројним методама ритмика заузима истакнуто место као важна компонента комплексног музичког образовања. Циљеви истраживања су експериментално упоређивање уџбеника за музичку културу и наставног програма, сагледавање заступљености ритмичких примера у уџбеницима и начина на који су ритмички примери најчешће приказани (бројалица, песма са текстом и сл.), и анализирање личних ставова професора према уџбеницима и елементима ритма у уџбеницима за музичку културу у трећем разреду основне школе. На основу добијених резултата може се закључити да су професори разредне наставе усаглашени у својим ставовима да су ритмички елементи у уџбеницима за музичку културу за трећи разред врло разноврсни и у великој мери заступљени.

Кључне речи: *музичко образовање, уџбеници, учитељи/професори, ритам, Ниш.*

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD
THE REPRESENTATION OF THE RHYTHM IN THE
TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE USED
IN THE THIRD GRADE OF THE ELEMENTARY SCHOOL
IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR**

Rhythm plays a major role in the progressive development of the music education methods. We outline the following goals of this part of the research: to establish a correspondence between the textbook and the official curricula, to analyse the rhythm examples in the textbooks and their presentation, and to examine the attitudes of the teachers regarding the rhythm contents of the textbooks. The results of the research confirmed that the majority of the teachers consider that the rhythm contents of the textbooks are diverse and adequate to the educational needs.

Key words: *music education, textbooks, teachers, rhythm, Nis.*

Марија Нешић,

мастѐр сѐугенѐи

e-mail: marijanasic88@gmail.com

*Универзитѐти у Нишу, Факултетѐи уметности у Нишу,
Република Србија*

**СТАВОВИ ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ У НИШУ
О ИНТЕРКУЛТУРАЛНИМ САДРЖАЈИМА
У УЏБЕНИЦИМА ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ
У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
У ШКОЛСКОЈ 2013/2014. ГОДИНИ**

UDK 37.036:78]:316.72(497.11)

Интеркултурални садржаји у настави музичке културе доприносе квалитетнијем васпитању и образовању и смањењу предрасуда, стереотипа, неједнакости и дискриминације међу ученицима.

Због тога се налаже потреба о дизајнирању истраживања којим би се утврдила заступљеност интеркултуралних садржаја на почетку школовања, када ученици изграђују своје ставове према сопственој и другим музичким културама. На основу добијених резултата може се закључити да су ставови професора разредне наставе подељени, а да интеркултурални садржаји у уџбеницима музичке културе за трећи разред, по мишљењу већине, могу бити разноврснији и богатији.

Кључне речи: *музичко образовање, уџбеници, учитељи/професори, интеркултурални садржаји, Нис.*

Marija Nestic, MA student

e-mail: marijanestic88@gmail.com

University of Nis, Faculty of Arts, Republic of Serbia

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES
TOWARD THE INTERCULTURAL CONTENTS
IN THE TEXTBOOKS ON MUSIC CULTURE USED
IN THE THIRD GRADE OF
THE ELEMENTARY SCHOOL
IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR**

The intercultural contents in the textbooks on music culture improve the quality of elementary education and decrease the levels of prejudice, stereotypes, inequality and discrimination among students. This was the reason to conduct a research project regarding the presence of intercultural contents in the textbooks on music culture at elementary school levels which are considered formative in building students attitudes toward music cultures, both local and international. The survey of the attitudes of third-grade teachers showed disagreement with the sufficient quantity and diversity of the intercultural contents in the textbooks.

Key words: *music education, textbooks, teachers, intercultural contents, Nis.*

**СТАВОВИ ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ У НИШУ
О ЗАСТУПЉЕНОСТИ НАРОДНЕ ПЕСМЕ У УЏБЕНИЦИМА
ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ
ШКОЛЕ У ШКОЛСКОЈ 2013/2014. ГОДИНИ**

UDK 37.036:78]:784.4(497.11)

Значај традиционалне музике, а нарочито народне песме у настави музичке културе, огледа се пре свега у чињеници да она као таква има незаменљиву улогу у формирању личног и националног идентитета, очувању народне традиције, изградњи естетских мерила, родољубивих, а тиме и осећања за друге народе. Кроз обраду народне песме, прожимају се сви елементи рада на музичком описмењавању, због чега је основни циљ истраживања утврђивање ставова професора разредне наставе о квантитативној и квалитативној заступљености народне песме у уџбеничкој литератури за трећи разред. Добијени резултати указују на усаглашеност ставова професора да је заступљеност народне песме у уџбеницима за музичку културу у трећем разреду основне школе у складу са наставним планом и програмом, са узрастом ученика и потребама наставе.

Кључне речи: *музичко образовање, уџбеници, учитељи/професори, народне песме, Ниш.*

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD
THE PRESENCE OF THE FOLK SONGS IN THE TEXTBOOKS
ON MUSIC CULTURE USED IN THE THIRD GRADE
OF THE ELEMENTARY SCHOOL
IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR**

The importance of the presence of the traditional music and respectively folk songs in music education is manifold: not only is it formative

in building individual and national identity, and in boosting patriotic and philanthropic feelings, but it also contributes to preservation of folk tradition and the development of the esthetical values. Folk songs are one of the main educational tools for the introduction of all elements of music culture and music literacy. Consequently we analyzed third-grade teachers' attitudes towards the quantitative and qualitative presence of these contents in music education textbooks. The results showed the prevalent attitude of the teachers that folk songs are adequately represented in the curriculum and that the content of the textbooks answers the needs of the instructions and the age of the students.

Key words: *music education, textbooks, teachers, folk songs, Nis.*

*Ана Марковић,
мастер сџугенџ*

e-mail: markovicana888@gmail.com

Универзитет у Нишу, Факултет уметности у Нишу, Република Србија

СТАВОВИ ПРОФЕСОРА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ У НИШУ О ЗАСТУПЉЕНОСТИ РАЗЛИЧИТИХ ЖАНРОВА У УЏБЕНИЦИМА ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У ШКОЛСКОЈ 2013/2014. ГОДИНИ

Кроз слушање и извођење дела различитих жанрова: народна музика/изворни фолклор, духовна, поп, рок, забавна, џез, класична музика итд., ученици могу да доживе музичко дело и да изграде музички укус. Улога и значај професора разредне наставе у овом процесу иницирала је потребу за истраживањем ставова професора разредне наставе у Нишу о заступљености различитих жанрова у уџбеницима за музичку културу у трећем разреду. Статистичка обрада података о заступљености различитих жанрова, који су добијени током истраживања о ставовима професора разредне наставе о уџбеницима за музичку културу, уз помоћ Ликертове скале, резултирала је усаглашеним ставом испитаника да је жанровска различитост прилагођена потребама наставе и узрасту ученика.

Кључне речи: *музичко образовање, уџбеници, учитељи/професори, музички жанрови, Ниш.*

**ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDES TOWARD
THE GENRE PRESENCE IN THE TEXTBOOK ON MUSIC
CULTURE USED IN THE THIRD GRADE OF THE ELEMENTARY
SCHOOL IN 2013/2014. ACADEMIC YEAR**

Elementary school students develop musical taste and experience of a musical work through listening and performing different music genres: folk, traditional, spiritual, pop, rock, jazz, classical music etc. Having in mind that the teachers play a crucial role in this process, this part of the research was concerned with their attitudes toward the genre presence in the textbooks they use. The results obtained through the Likert scale, confirmed that third-grade teachers consider the genre presence in the textbooks adequate to the needs of the educational process and the age of the students.

Key words: *music education, textbooks, teachers, music genres, Nis.*

V

UMETNOST U DRUŠTVU
ART IN SOCIETY

МУЗИКА И ПУБЛИКИ. ВРЪЗКАТА НА МУЗИКАЛНОТО ПОСЛАНИЕ С РЕАЛНОСТТА

UDK 78.316.73

Популяризирането на музикалното изкуство представлява изключително комплицирана комуникационна дейност, която свързва музикалния изпълнител, музиката (самата музикална творба) и аудиторията (различните видове публики). Нашата цел е да направим една връзка между музикалното изкуство и необходимостта то да бъде споделяно, да има потребление и да бъде разбирано. Етапите на приемане на музикалното изкуството зависят от самия процес на представяне на дадено произведение пред публиката и нейната реакция по време на комуникацията. Свързано е с възприемането и оценяването на културния продукт. Това е необходимо знание за търсещите публика артисти, за да имат по-голям успех и постоянна публика. Необходимо е АДАПТИРАНЕ НА ПОСЛАНИЕТО КЪМ РЕАЛНОСТИТЕ И НА РЕАЛНОСТИТЕ КЪМ ПОСЛАНИЕТО, за да има чуваемост и интерес от страна на аудиторията. Бъдещето е на активна музикална комуникация, защото според социолозите и футуролозите високата информираност и усъвършенстването на критериите и възможностите за проверка на реалностите ще са водещи в XXI век.

Ключови думи: *музика, публика, изкуство, комуникация, послание.*

e-mail: mshushulova@gmail.com

*Milena Georgieva
Shushulova-Pavlova*

New Bulgarian University, Sofia, Republic of Bulgaria

MUSIC AND AUDIENCE - RELATIONSHIP BETWEEN THE MUSICAL MESSAGE AND REALITY

Popularization of musical artist represents an extremely complex communication activity which brings together the music performer, music (the musical work itself) and the audience (different types of audiences). Our aim

is to make a connection between musical art and the need for it to be shared, to have consumption and to be understood. The stages of reception of musical art depend on the process itself of presenting a given work in front of the audience and their reaction during the communication process. It is also related to the acceptance and assessment of the cultural product. This is greatly needed knowledge for the artists seeking the audience so that they can have greater success and the constant audience. It is necessary to ADAPT THE MESSAGE TO THE REALITIES AND THE REALITIES TO THE MESSAGE, so that there is the recognition and the interest from the audience. The future belongs to active musical communication since according to sociologists and futurologists the high supply of information and enhanced criteria and possibilities of checking realities will have a leading role in the 21st century.

Key words: *music, audience, art, communication, message.*

Vesna Milenković

e-mail: vesna_milenkovic1@yahoo.com

*Univerzitet "UNION – Nikola Tesla", Fakultet za sport,
Beograd, Republika Srbija*

NOVI MEDIJI/NOVA UMETNOST I NOVI MEDIJI/NOVA KOMUNIKACIJA – MOGUĆNOST VIĐENJA

UDK 316.774:004]+7

Uspostavljanje sprege između kulture, medija i ideologije dovodi do novog sagledavanja realnosti pa je sajber prostor doživeo transformaciju i postao medijski posredovan. Nova medijska realnost razlikuje se od tradicionalnog pojma realnosti. Televizija kao primer simulakruma ima mogućnost da prikazuje ono što ne postoji kao sasvim realno, realnije od same realnosti. Novu stvarnost moguće je reprodukovati u nedogled, i ta nova kombinacija postaje nadstvarno. Popularne televizijske sapunice, akcione serije, filmske melodrame nisu "realistične" zato što reprodukuju realnost, već zato što proizvode dominantni "osećaj realnosti."

U kontekstu posmatranja novih medija, kao nove umetnosti, i novih medija kao nove komunikacije, rad se bavi i različitim mogućnostima viđenja i vizuelnim objavljivanjem predstava putem posrednika (ekran, plejer, slika).

Ključne reči: *mediji, umetnost, interpretacija, realnost, mogućnost viđenja.*

*University "UNION – Nikola Tesla", Faculty of Sport,
Belgrade, Republic of Serbia*

NEW MEDIA / NEW ART AND NEW MEDIA / NEW COMMUNICATION - POSSIBILITY OF VISION

Establishing a connection between culture, media and ideology leads to a new perception of reality, while cyberspace underwent a transformation and became a media mediated. New media reality differs from the traditional concept of reality. Television as an example of simulacra has the opportunity to show what does not exist as real, in a more real way than reality itself. The new reality can be reproduced indefinitely, and the new combination becomes surrealistic. Popular television soap operas, action series, film melodrama are not 'realistic' because they reproduce reality, but because they produce a 'dominant sense of reality.'

In the context of observation of new media as a new art, and new media as a new communication, the paper deals with the different possibilities of vision and visual publishing of performances through an intermediary (the screen, the player, the image).

Key words: *media, art, interpretation, reality, possibility of vision.*

Агриана Сабо

*Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности,
Београд, Република Србија*

МУЗИЧКИ МАГАЗИН ДУБОКС КАО МЕДИЈАТОР ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ПОПУЛАРНЕ МУЗИКЕ

*UDK 316.74:78(497.1)
050:78 DŽUBOKS*

У раду ће бити разматрана улога магазина *Дубокс* на југословенској музичкој сцени почетком осамдесетих година. Посебно важне биће идеје Кита Нигаса према којима се у „простору између“ производње

и потрошње популарне музике „налази“ велики број посредника – новинара, диск-џокеја, менаџера итд – који утичу и на производњу значења музике. Како је *Џубокс*, конципиран у потпуности по узору на, пре свега британске часописе овог типа, имао улогу главног извора информација о рок музици, у раду ће бити сагледан начин на који је на његовим страницама грађен својеврстан мит о новом таласу, који је за циљ имао, између осталог и формирање дискурса о „доброј“ и „лошој“ музици (односно о року насупрот новокомпоноване народне музике, граду насупрот села). Биће осветљен и начин на који је – кроз „објективне“ критике, интервјуе и рецензије – подупирана идеја о новом таласу као „правој“ југословенској музици која ће земљи омогућити да коначно „постане део света.“

Кључне речи: *Џубокс, Југославија, медијација, нови талас, идеологија.*

Adriana Sabo

e-mail: imeprezime259@gmail.com

University of Arts in Belgrade, Faculty of Music, Belgrade, Republic of Serbia

JUKEBOX AS A MEDIATOR OF YUGOSLAV POPULAR MUSIC

This paper will examine the roll that the rock magazine *Dzuboks* (*Jukebox*) had in the world of Yugoslav popular culture at the beginning of the eighties. As Keith Negus claims, between the production of music and its consumption, there is a complicated web of intermediaries – journalists, DJ-s, managers – who influence the meaning of music and its reception. Thus, the paper will focus on the way that *Jukebox*, the most influential rock magazine in Yugoslavia, by producing a myth concerning Yugoslav new wave, enhanced the divide between rock and folk music, urban and rural, etc. A note will be also made, about how new wave was interpreted as a “proof” of the quality of Yugoslav music in comparison with the so-called western (mostly British) music, viewed as being the only “true” and “good” music.

Key words: *Jukebox, Yugoslavia, mediation, new wave, ideology.*

DI-DŽEJEVI KAO INTERPRETATORI ELEKTRONSKE MUZIKE

UDK 789.9:316.77

Nasuprot aktuelnim studijama iz filozofije muzike, prema kojima je elektronska muzika izvršila potpunu reviziju tradicionalnih muzičkih pojmova, među kojima su i pojmovi kompozitora i interpretatora, u ovom radu izložiću tezu prema kojoj elektronska muzika ne odbacuje sasvim tradicionalnu muzičku koncepciju. Razmatrajući različita izražajna sredstva kojima se koriste stvaraoci klasične i elektronske muzike, dolazim do zaključka da je u elektronskoj muzici zvučni zapis, odnosno sam zvuk, osnovna jedinica građe muzičkog dela, a ne ton kao temelj klasične muzike. Iz tog razloga, kompozitor elektronske muzike je muzički producent. S obzirom na to da se delatnost di-džejeva zasniva na kreiranju di-džej seta, koji se sastoji od gotovih elektronskih muzičkih numera, pri čemu se nad tim numerama izvode intervencije nalik promeni tempa, tumačenju raspoloženja numere i slično, ova delatnost se približava delatnosti interpretatora klasične muzike. Takođe, sličnost sa interakcijom kompozitora i interpretatora klasične muzike potvrđuje i to što producenti prilagođavaju elektronsku numeru di-džejevom izvođenju.

Ključne reči: *elektronska muzika, zvučni zapis, producent, di-džej, interpretator.*

DJ AS THE PERFORMER OF ELECTRONIC MUSIC

Many studies in philosophy of music claim that electronic music has completely revised the traditional musical concepts, such as the composer, or a performer. In this paper we will try to explain that electronic music does not entirely reject these traditional concepts. Taking into consideration the units of expression creators of classical and electronic music use, we conclude that the sound recording, and therefore sound itself, is the primary creative element of electronic

music - not the tone, as it is the case in classical music. Consequently, a composer of electronic music is a musical producer. A DJ creates a DJ set which includes the pieces of electronic music that could be altered in terms of the tempo, mood, etc., which is the same as the classical performance. Also, the electronic piece is made to be adequately used in a DJ performance, like in the case of classical music notation and performance.

Key words: *electronic music, sound recording, producer, DJ, performer.*

Milan Milojković

e-mail: milanmuz@gmail.com

*Univerzitet umetnosti u Novom Sadu, Akademija umetnosti,
Novi Sad, Republika Srbija*

**PLAVE NOĆI U SATENU I MLEKO OD KOKOSA –
PROBLEM INTERPRETACIJE POPULARNE MUZIKE
POSLEDNJE DECENIJE XX VEKA U SRBIJI
KAO „DOBRE“ I „LOŠE“**

UDK 316.74:78(497.11)

Proučavanje istorije popularne muzike je područje u kojem se danas, bez većih problema, sintetizuju muzikologija i etnomuzikologija, budući da je objekt, kojim se u njemu bave, konstituisan tako da se strukturalističkim metodom interpretacije može zastupati sa podjedankim kompetencijama obeju disciplina. Otvaranjem širokog područja mogućih sagledavanja problema, iz ugla rodnih, socioloških, politikoloških, kulturalnih itd. studija, svakako je i narativ interpretacije dobio složeniji i rasplnutiji izgled. S druge strane, i dalje je moguće jasno razlikovati muzikološki pristup od etnomuzikološkog. Iako je u tekstovima srpskih autora bilo napora da se takvo stanje „dekonstruiše“, čini se da je u slučaju popularne muzike, naročito nasleđa devedesetih godina prošlog veka, samo prihvaćen novi model zastupanja starih pozicija, teško osvojenih i čvrsto branjenih. U ovom radu ću nastojati da suočim dominantna mišljenja u domaćoj teorijskoj praksi o srpskoj popularnoj muzici poslednje dekade XX veka, na platformi zasnovanoj na interdisciplinarnom modelu (etno)muzikološke kompetencije.

Ključne reči: *popularna muzika, devedesete, interpretacija, muzikologija, etnomuzikologija.*

BLUE SATIN NIGHTS AND COCOA MILK - THE PROBLEM OF INTERPRETATION OF SERBIAN POPULAR MUSIC OF THE LAST DECADE OF XX CENTURY AS "GOOD" AND "BAD"

History of popular music is the field where contemporary musicology and ethnomusicology overlap, since their object can be approached with equal competences of both disciplines by the structuralist method of interpretation. The wide field of possible interpretations of this problem – from the perspective of gender and cultural studies, sociology, politics, etc. – provides the complex and more elaborate appearance of interpretation narrative. On the other hand, it is still possible to distinguish clearly musicological from ethno-musicological approach. Although some writings by Serbian authors display efforts towards „deconstruction“ of such position, it seems that in the case of popular music, especially heritage of the nineties, „new“ models of interpretation are in fact supporting „old“ positions. In this paper, I will try to confront the dominant standpoints in the domestic theoretical practice about Serbian popular music from the last decade of the twentieth century, on a platform based on the interdisciplinary model of (ethno) musicological competence.

Key words: *popular music, nineties, interpretation, musicology, ethnomusicology.*

SPECIFIČNOSTI JAZZ MUZIKE KROZ ANALIZU INTERPRETACIJE POZNATIH JAZZ MUZIČARA XX VEKA

UDK 785.16.071“19“

Jazz je muzički stil nastao početkom XX veka u SAD-u. Prvi put pojavio se 1918. godine u Nju Orleansu, kao sinteza muzike američkih crnaca i evropske muzike. Kasnije su nastajali pravci: *Dixieland, Swing, Bi bap, Kul* i drugi, sve do pojave *Modernog bapa*, 1950. godine. Jazz muziku

karakteriše izraženo korišćenje sinkopa i vibrata, kao i stalna muzička pulsacija u taktu 4/4, koja nema odgovarajuću paralelu u klasičnoj muzici. Uobičajena forma jazza je tema sa varijacijama koje se improvizuju na određenoj harmonskoj osnovi. Jazz ansambl može da varira od tri izvođača pa do velikog simfonijskog jazz orkestra.

Velikoj popularnosti i univerzalnosti jazz muzike doprineli su ne samo heterogeni elementi njegovog umetničkog izraza, već i sami njeni predstavnici, izvođači, koji su veliki virtuozi na svojim instrumentima i vrhunski vokalni interpretatori. Neka od najznačajnijih imena ovog muzičkog pravca (o kojima će biti više reči), svakako su: Louis Armstrong, Billie Holiday, Ella Fitzgerald, Dizzy Gillespie, Benny Goodman, Scott Joplin, kao i Herbie Hancock i B. B. King, koji su i danas aktivni.

Ključne reči: *jazz, interpretacija, sinkopa, improvizacija.*

Dubravka Stosic

e-mail: duomozaik@gmail.com

University of Nis, Faculty of Arts, Nis, Republic of Serbia

SPECIFIC ASPECTS OF JAZZ MUSIC THROUGH THE ANALYSIS OF FAMOUS 20th CENTURY JAZZ MUSICIANS' INTERPRETATION

Jazz is a music style which originated from the 20th century in the USA. It appeared in New Orleans in 1918 for the first time as a synthesis of American black population music and European music. Later on, the following forms were created: Dixieland, Swing, Bebop, Cool, etc. while Modern Bebop appeared in 1950. Jazz music is characteristic for its extensive use of music pulsation in 4/4, which does not have an appropriate counterpart in classical music. The usual form of jazz implies the theme with variations which are improvised on specific harmonic grounds. Jazz ensemble may vary from three performers to a large symphonic jazz orchestra.

Heterogeneous elements of artistic expression, as well as jazz representatives and performers, who are virtuosos on their instruments and exceptional vocals, have contributed to popularity and universality of jazz music. Some of the most important artists (who will be analyzed in further text) who represent this music style are: Louis Armstrong, Billie Holiday, Ella Fitzgerald, Dizzy Gillespie, Benny Goodman, Schott Joplin, as well as Herbie Hancock and B. B. King who are still active.

Key words: *jazz, interpretation, syncopation, improvisation.*

ВОЈНИ ОРКЕСТРИ У НИШУ ДО ПОЧЕТКА ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА: МУЗИЧКИ, ИДЕОЛОШКИ И КУЛТУРОЛОШКИ АСПЕКТИ ДУХА ВРЕМЕНА

UDK 785.13::316.7“0-1940“(497.11 Niš)

У раду се прате активности војних оркестара (Музика Коњичке дивизије и Музика Моравске дивизијске области) у музичком животу Ниша до почетка Другог светског рата. Разгранате делатности војних оркестара у градском јавном и културном животу (приређивање променадних и симфонијских концерата, наступи приликом верских и националних манифестација, рад Војне музичке школе, сарадња са другим музичким институцијама – певачким друштвима и позориштем), као и концепција њиховог репертоара, сагледани су у процесима историјског развоја локалне музичке културе и њеног уклапања у шире уметничке, идеолошке и културолошке процесе. Улога нишких војних оркестара у музичком животу града била је, укратко, слична улогама које су „војне банде” имале у Београду и другим градовима Кнежевине/Краљевине Србије, потом Краљевине Југославије, а односиле су се на музицирање приликом разних политичких, народних, дворских или црквених свечаности. Институција војске била је централни симбол националне кохезије, па су самим тим и програми војних оркестара били у функцији демонстрације и конструкције актуелне (српске, југословенске) идеологије и идентитета.

Кључне речи: војни оркестри, репертоар, Музика Коњичке дивизије, Музика Моравске дивизијске области, музички живот у Нишу.

Sonja Cvetkovic

e-mail: cvetkos@open.telekom.rs

University of Nis, Faculty of Arts, Nis, Republic of Serbia

MILITARY ORCHESTRAS IN NIŠ UNTIL THE ONSET OF THE WORLD WAR II: MUSICAL, IDEOLOGICAL AND CULTURAL ASPECTS OF THE SPIRIT OF TIME

This paper represents the research about activities of the military orchestras (Orchestra of the Cavalry Division and Orchestra of the Morava

Division) in Niš until the onset of the World War II. Numerous activities of military orchestras in the city's public and cultural life (organizing promenade and symphony concerts, performances during religious and national events, activities of the Military music school, collaboration with other musical institutions – singing societies and theater), and the conception of their repertoires, were viewed in the process of historical development of the local musical culture and its incorporation into the wider artistic, ideological and cultural processes of the period. The role of military orchestras in the musical life of Niš was, in short, similar to the role which military bands had in Belgrade and other cities of the Principality/Kingdom of Serbia, later the Kingdom of Yugoslavia, and were related to performances in political, national, dynastic or church ceremonies. The institution of the army was a central symbol of national cohesion, and therefore the programs of military orchestras were in a function of demonstrations and constructions of actual (Serbian, Yugoslav) ideologies and identities.

Key words: *military orchestras, repertoire, Orchestra of the Cavalry Division, Orchestra of the Morava Division, musical life in Nis.*

Найшаа Тасућ

e-mail: solfedjo018@yahoo.com

*Висока школа сџруковних сџудија за васџиџаче,
Крушевац, Реџублика Срџија*

КРИТИКА ХОРСКОГ СТВАРАЛАШТВА У СРБИЈИ ИЗМЕЃУ ДВА СВЕТСКА РАТА

UDK 784.3.087.684“1918-1941“(497.11)

Хорско певање у Срџији измеѓу два светска рата остало је у оквирима аматеризма, иако су остали жанрови кренули путем професионализације. Ипак, то није спречило композиторе да своје иновативне тенденције пласирају и на подручју хорске музике. То је омогућавала концертна активност оних ансамбала који су имали високе интерпретативне домете. Ставови музичких писаца о извођењу нових дела хорског жанра били су подељени. Поједини аутори су се афирмативно изјашњавали о композицијама осавремењеног израза, док је било и оних који су заговарали приврженост традицији.

Овај рад прати рецепцију међуратне хорске музике у тадашњој периодици и открива разлоге честе супротстављености ставова различитих аутора кад је у питању однос према модерном.

Кључне речи: *критика, хорска музика, Србија, међуратни период, музички писци.*

Natasa Tasic

e-mail: solfedjo018@yahoo.com

Preschool Teacher Training College, Krusevac, Republic of Serbia

CHORAL MUSIC CRITICISM IN SERBIA BETWEEN THE TWO WORLD WARS

Despite the overall tendencies towards the professionalization in Serbian music between two world wars, choral music of that period was still, almost absolutely, performed by amateurs. However, this fact did not discourage composers, and many of them incorporated new and innovative ideas even in their choral works. The absence of the professional ensembles caused that these works were exclusively performed by few choirs, also amateur ones, but with high interpretative capacities. The innovations in choral music were differently valued by music critics and writers. Some of them supported these tendencies and wrote affirmatively about them, while the others criticized them and advocated for more conservative approach and adherence to tradition.

This paper aims to reveal reasons for antagonism between different music critics and authors on issues like modern and modernism in music between the two world wars in Serbia through analysis of writings on choral music in periodicals of that time.

Key words: *criticism, choral music, Serbia, period between the two wars, music writers.*

Дарко Савић

e-mail: parohija.laktaska@gmail.com

Српска Православна Црква, Лакташи, Република Српска

СРПСКИ ЈЕЗИК КАО СРЕДСТВО ЛИТУРГИЈСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

UDK 811.183.41:[783.2.087.683:271.2.089.9]

У данашње вријеме, на богослужењима у Српској Православној Цркви (СПЦ) све ширу заступљеност добија савремени стандардни

српски језик. Највећи разлог за то је потреба Цркве за активним учествовањем вјерних на богослужењима, што је отежано ако је у употреби језик који није разумљив. Са друге стране, многи оправдано страхују да ће доћи до маргинализације и постепеног губљења традиционалног литургијског израза, јер немамо разрађене критеријуме и препоруке о саодносу ова два богослужбена језика.

У овом раду, поред разматрања ове проблематике и различитих ставова о њој, представићемо неколико нотних примјера из Свете Литургије, у којима смо покушали, што је могуће више, задржати уобичајени музички метар и мелодију на коју су појци навикли, али са преведеним текстом и акцентом на српски језик.

Кључне ријечи: *језик, њревод, њтрадиција, њшексѡ, мелодија.*

Darko Savic

e-mail: parohija.laktaska@gmail.com

Serbian Orthodox Church, Laktasi, Republic of Srpska

SERBIAN AS THE LANGUAGE OF THE LITURGICAL COMMUNICATION

Nowadays, a contemporary standard Serbian language is used more widely in the divine service worship of the Serbian Orthodox Church (SPC). The crucial reason for this is the need of the Church for the active participation of the faithful in worship, which is rather difficult if the language used is not understandable to the most of the faithful. On the other hand, many, with a good reason, fear that the gradual marginalization and the loss of traditional liturgical expression will take place since we lack coherent and clear criteria and recommendations regarding the relationship between these two liturgical languages.

In this paper, in addition to analyzing these issues and different views about it, we also present a few examples from the scores of the Divine Liturgy, where we try as much as possible to keep the common musical meter and melody to which the cantors are used to, with the translated text and the focus on the Serbian language.

Key words: *language, translation, tradition, text, melody.*

ХРИСТИЯНСТВО И ТРАДИЦИИ. НАРОДНИ ПРАЗНИЦИ И ОБИЧАИ ПО БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ.

UDK 27:398+316.722(497.2)

С установяването на християнството като официална държавна религия в България, народната обредност, обичаите и празниците, наложили се трайно и устойчиво по нашите земи, постепенно преминават в адаптация между християнство и традиционна народна култура. Голяма част от традициите и вярванията, характерни за народното творчество, дават своето отражение и в църковното изкуство, придавайки му специфичен облик и съдържание. Календарната обредна система обединява водещи области на народната материална и духовна култура-архитектура, изобразително изкуство, занаяти, облекло, поминък, музика, песни, танци и пр. Те от своя страна са свързани с източноправославните ценности и традиции, съхранили се от векове в паметта на българския народ като част от културно-историческото ни наследство за съхранение на националната ни идентичност.

Ключови думи: *християнство; традиции; обичаи; културно наследство.*

CHRISTIANITY AND TRADITIONS. NATIONAL HOLIDAYS AND CUSTOMS IN THE BULGARIAN LANDS

With the establishment of Christianity as an official state religion in Bulgaria, the folk ritualism, customs and feasts that have permanently and steadily established themselves on our lands, turned gradually into an

adaptation between Christianity and traditional folk culture. A large part of the traditions and beliefs, characteristic for folk art affect also ecclesiastical art, giving a specific appearance and content to it. The calendar ritual system incorporates leading areas of folk material and spiritual culture - architecture, fine arts, handicrafts, clothing, occupation, music, songs, dances etc. They, on their part, are connected with the Eastern Orthodox values and traditions that have been engraved, for centuries, in the Bulgarian people's memory as the part of our cultural and historical heritage for the preservation of our national identity.

Key words: *Christianity; traditions; custom; cultural heritage.*

VI

VIZUELNE UMETNOSTI
VISUAL ARTS

НОВЕ УМЕТНИЧКО-ИКОНОЛОШКЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У ЕКОУРБАРХИТЕКТУРИ

UDK 728.1(1-21):711.04.01

У овом раду пажња аутора усмерена је на екоурбархитектонске физичке структуре настале после 2000. године, чија уметничко-естетска вредност има иконолошки карактер. Анализиран је сасвим нови приступ у обликовању фасадних и кровних равни као и форми објеката које гравитирају скулпторалним остварењима. Објекти из различитих делова света, са различитим функцијама и садржајима, показују тенденцију другачијег разумевања интерпретације физичких структура и корелације са природним и артефактним окружењем на локалитету. Водене површине и вегетациони материјал доприносе ефектном, високом културолошком, импресивном утиску о инжењерско-технолошкој филозофији градоградње. Примери у раду упућују на евидентну потребу радикалног мењања мишљења у примени стратегије дизајна код концептуализације урбаних агломерација и суштински важне, идејно надахнутије метаболичке односа међу просторним структурама. Свет је ушао у нове неглобализацијске токове стварања меморије града, нове иконицке, симболошки јаке, неклишеизирани, нестандартне форме које дефинишу савремени културно-уметнички и историјски идентитет макроамбијенталних целина. То јесте добар, охрабрујући знак.

Кључне речи: *иконолошка екоурбархитектура, архискулпторална интерпретација, стилистички дизајн, меморија града, макролокацијски идентитет.*

*University of Nis, The Faculty of Civil Engineering and Architecture of the,
Nis, Republic of Serbia*

NEW ARTISTIC-ICONOLOGICAL INTERPRETATIONS IN ECOURBARCHITECTURE

In this paper, the author focuses on the ecourbarchitectonic physical structures created after the year of 2000, whose artistic-esthetic value has an iconological character. An entirely new approach in formation of the façade and roof planes as well as of the forms of structures whose appearance resemble sculptural creations has been analyzed. The buildings from all over the world, with different functions contents, indicate a tendency of a different understanding of the interpretation of physical structures and the correlation with natural and artifact environment. Water surfaces and vegetative material contribute to an effective, cultural, majestic impression of engineering-technological philosophy of city building. The examples in the paper suggest the obvious need for radical changing of the way of thinking in the application of the design strategy in conceptualization of urban agglomerations, and essentially important, conceptually inspired metabolic of relationships among the spatial structures. The world entered new non-globalization trends of creation of the city memory, of the new iconically, symbolically strong, non-cliché, non-standard forms which define the contemporary cultural-artistic and historical identity of macro-ambient entities. This is a good, encouraging sign.

Key words: *iconological ecourbarchitecture, archisculptural interpretation, strategic design, memory of the city, macro-location identity.*

Лаура Димитрова

e-mail: laura_dimitrova@yahoo.com

*Софийски университет Св. Климент Охридски,
София, Република България*

СИМВОЛИКАТА НА ПОСТМОДЕРНИЯ ОРНАМЕНТ

UDK 7.038.53:72.04

Изследването е насочено към постмодерния орнамент и неговото значение и функции. Разглежда завръщането на орнаментата както в постмодерната архитектура, така и във визуалните изкуства, в твор-

бите на декоративните изкуства, приложните изкуства и дизайна. В исторически и естетически аспект орнамента се приема като на част от постмодерното изкуство, което се характеризира с еklektизъм, фрагментарност, заемки от други образци, знаци изобразяващи други знаци, безразборни натрупвания, смесване на разнородни материали, техники и стилистични маниери.

Ключови думи: *орнамент, постмодернизъм, символ, знак, смесени техники.*

Laura Dimitrova

e-mail: laura_dimitrova@yahoo.com

University of Sofia, St. Kliment Ohridski, Sofia, Republic of Bulgaria

THE SYMBOLISM OF POSTMODERN ORNAMENT

This paper explores the importance of postmodern ornament and its functions. Ornament appears both in postmodern architecture and in visual arts, in the works of decorative arts, applied arts and design. From the historical and the aesthetic point of view the ornament is revealed as the part of the postmodern art, and it is characterized by eclecticism, fragmentation, borrowings from the other images, signs depicting other signs, accumulations, mixing of diverse media and contradictory technologies, stylistic mannerisms.

Key words: *ornament, postmodernism, symbol, sign, mixed media.*

Dragan Čalović

e-mail: calovic_dragan@yahoo.com

*Megatrend univerzitet, Fakultet za umetnost i dizajn,
Fakultet za kulturu i medije, Beograd, Republika Srbija*

ČITANJE DIGITALNE UMETNOSTI

UDK 7.038.53:004.738.5

Tokom istorije umetnici su u svom radu, bilo nezavisno bilo u sa-
deystvu sa kretanjima u filozofiji i nauci, nastojali da predoče naročitu
interpretaciju sveta, ali i stvore nove, umetničke svetove. Promišljanje
sveta u umetnosti, pritom, često je bilo vođeno određenim programskim
vizijama. Posredstvom ideoloških modela prikazivanja, unutar posebnih

umetničkih pristupa ostvarivane su naročite vizije sveta. Otuda je, razumevanjem umetničkih svetova, moguće bliže upoznati odnos koji je čovek prema svetu tokom istorije gradio. Krenuvši sa ove pozicije, u tekstu se ispituju ideološki modeli prikazivanja koji učestvuju u ostvarivanju svetova digitalne umetnosti, kao posebnog segmenta savremene umetničke prakse.

Ključne reči: *digitalna umetnost, savremena umetnost, sajber okruženje, teorija umetnosti, umetnost novih medija.*

Dragan Calovic

e-mail: calovic_dragan@yahoo.com

*Megatrend University, Faculty of Art and Design,
Faculty of Culture and Media, Belgrade, Republic of Serbia*

READING DIGITAL ART

Many artists throughout the history have strived to present, either independently or inspired by philosophical and scientific thought, a specific interpretation of the world, and also to create new, artistic worlds. Thereby, the reflection of the world in art has often been driven by certain programmatic visions. Through the specific approaches, by using ideological models of representation, artists realised different visions of the world. Therefore, better understanding of the artistic worlds also means better understanding of different cultural approaches to the world. The paper analyzes the ideological models of the representation in works of digital art.

Key words: *Contemporary art, cyber space, digital art, new media art, theory of art.*

Nina Mihaljinac

e-mail: nina.mihaljinac@gmail.com

*Univerzitet umetnosti u Beogradu, Centar za interdisciplinarne
doktorske studije Teorija umetnosti i medija, Beograd, Republika Srbija*

INTERPRETACIJA I PREDSTAVLJANJE KOLEKTIVNE TRAUME U VIZUELNIM UMETNOSTIMA

UDK 7.038.53+7.03

Kada je reč o predstavljanju, odnosno interpretaciji istorijskih događaja, pojavljuje se teorijski problem odnosa istorijske istine i subjektivne

priče o određenom događaju. Savremeni teoretičari kulture i istorije zastupaju ideju da svako pisanje istorije istovremeno predstavlja njeno tumačenje i da j tzv. istorija odozo jednako značajna ili značajnija od zvanične „objektivne“ istorije.

U ovom radu se bavim problemom umetničkog predstavljanja kolektivne traume, i to na primeru pitanja interpretacije NATO bombardovanja u vizuelnim umetnostima. Prvo istraživačko pitanje odnosi se na prepoznavanje i analizu interpretacija, odnosno različitih reprezentacija bombardovanja, prisutnih u umetničkoj produkciji. Drugo pitanje bavi se temom odnosa diverziteta ovih interpretacija i aktuelne politke sećanja u Srbiji. Rezultati istraživanja pokazuju da, iako svaki umetnički rad izvodi zasebnu interpretaciju bombardovanja stvarajući poseban narativ kolektivne traume, postoje dominantne strategije reprezentacije bombardovanja koje su autori koristili, i te strategije upravo pokazuju postojanje određenog vida kolektivne i jedinstvene interpretacije ovog traumatskog događaja.

Ključne reči: *interpretacija, kolektivna trauma, kultura sećanja, NATO bombardovanje Jugoslavije.*

Nina Mihaljinac

e-mail: nina.mihaljinac@gmail.com

University of Arts in Belgrade, Center for Interdisciplinary

Doctorial Studies, Art nad Media Theory, Belgrade, Republic of Serbia

INTERPRETATION AND REPRESENTATION OF COLLECTIVE TRAUMA IN VISUAL ARTS

When it comes to the topic of presentation and interpretation of historical events, there is a theoretical problem concerning the relation between historical truth and subjective stories about a particular event. Contemporary theorists of culture and history advocate the idea that writing history means the history interpretation, and that the so-called `the history from the bottom-up` is as important or more important than the official “objective” history.

In this paper I deal with the problem of artistic representation of collective trauma, using the question of interpretation of NATO bombing in the visual arts as a case study. The first research question relates to the identification and analysis of various interpretations of the bombing, which are present in artistic production. The second question deals with the relationship between diversity of these interpretations and the current

politics of memory in Serbia. The results show that although every work of art is taking a separate interpretation of the bombing, creating a special narrative of collective trauma, there are strategies of representation of the bombing used by authors which demonstrate the existence of the collective vision and the unique interpretation of this traumatic event.

Key words: *Interpretation, Collective Trauma, Culture of Remembrance, NATO bombing of Yugoslavia.*

Даниел Георгиев Иванов

e-mail: dangivanov@gmail.com

*ВТУ Св. Св. Кирил и Методий, Факултетът Изобразително изкуство,
Катедра Сценопис, Велико Търново, Република България*

ПРИНОСЪТ НА ВИТРАЖНОТО ИЗКУСТВО НА ИВАН ПЕНКОВ ЗА СВЕТОВНАТА И БАЛКАНСКА СЪВРЕМЕННА СТЕНОПИС

UDK 75.02/.05

Стенописец, сценограф, живописец, плакатист, декоратор, интериорен дизайнер, писател, актьор... - много са термините с които можем да определим художникът бохем – Иван Пенков. Изключителен новатор във всяка област на родното ни творчество с която се е захванал, той оставя и огромна следа в историята на Българския витраж. Неговият стремеж насочен към съвременното изкуство (за периода в който е живял 1897-1957) и любов към българските традиции и декорация го отвеждат до нови и различни решения за изграждането на това ново стенописно изкуство за територия на България - витраж.

Поглеждайки неговият първи витраж, реализиран в родния му град Казанлък (през 1926-27г.) виждаме типична за периода на възраждане композиция от алафранги, но съчетани в стилистиката на новият тогава стил Сецесион и изградени в една прекрасна цветова палитра, показваща културата и познанията към нетипичното все още за България арт стъкло. Продължаваме към стъклописите му в сградата на Софийския университет, изградени в типичен за мозайката редж, придаващи илюзията за безброй светещи тесери изградили образа на светите братя. Третия етап от неговото развитие на витрижист обхваща периода, през който изгражда цялата поредица от витражи

в съдебната палата в София и Русе, и стъклописът в посолството в Белград, с които категорично се отделя като автор в тази област, и става неделима част от Световното и Балканско витражно изкуство.

Неговият пример изградил основите на облика на българския витраж несъмнено поставят линията, която ще води следващите поколения артисти тръгнали по не лекия път на витражното изкуство. Основа, която е и причина стъклописите на Иван Пенков да стоят съвремененно и до днес.

Ключови думи: *виѳраж, сеѳсион, ѳтрадиѳия.*

Daniel Georgiev Ivanov

e-mail: dangivanov@gmail.com

*University St. Kiril and St. Methodius, Faculty of Arts,
Mural Painting Department, Veliko Trnovo, Republic of Bulgaria*

CONTRIBUTION OF STAINED ART OF IVAN PENKOV WORLD AND BALKAN MODERN MURALS

Muralist, set designer, painter placard artist, a decorator, an interior designer, writer, actor... - many are terms with which we can define a bohemian artist - Ivan Penkov. He is an extraordinary innovator at every one area of our native creativity with which the artist was doing, and he leaves a huge following in the history of Bulgarian stained glass painting.

His ambition aimed at contemporary art (period in which he lived 1897-1957) and his love to Bulgarian traditions and decoration took him to new different solutions to build this new mural art for Bulgaria - stained glass. Looking at his first stained realized in his home town Kazanlak (1926-27d.). There we see a typical period of revival composition of niches, but there are matched in the style of the new style for then Secession. Ivan Penkov built it in a beautiful color palette which showing to us him culture and knowledge to the extraordinary Bulgaria still for art glass. We continue to stained glass of the University at Sofia. It is built in Tepic for mosaics opus. It's giving to us the illusion of a glowing million tesseraec which build the image of the holy brothers St. Cyril and St. Methodius. The third stage of its development stained glass artist covers the period of during which builds a series of stained glass windows in the courthouse at

Sofia and Rouse and stained glass at the embassy in Belgrade categorically separates as an author in this field and became an integral part of Balkan adjust global and stained glass art.

His example foundations for the appearance of stained glass Bulgarian undoubtedly put a line that will lead the next generation artists which are left on no easy way of stained glass art. Basis which is the reason and answer to us why stained glass of Ivan Penkov stay contemporary today.

Key words: *stained glass, secession, tradition*

Николина Милчева Джановска

e-mail: kunitu@abv.bg

*ВТУ Св. Св. Кирил и Методий, Факултет Изобразително изкуство,
Катедра Графика, Велико Търново, Република България*

ВЛИЯНИЕТО НА МЕДИЯТА ВЪРХУ СЪВРЕМЕННОТО ИЗКУСТВО И В ЧАСТНОСТ ВЪРХУ ГРАФИКАТА В БЪЛГАРИЯ

UDK 76:004.383(497.2)

Какво е въздействието на медията днес, като средство за работа? Медия, като материал (хартия, платно, винил...), върху която се печата, със своите специфични свойства и особености: фактура (гладка, грапава, с определен релеф), цветови оттенък, дори дебелина. Медия, като средство за документиране на резултата от творческия процес: под формата на каталози. Медията – като посредник, представящ резултата от този процес в общото културно пространство. Колко голяма е силата на медията?

Едно нещо съществува в момента на „случване на събитието” в институцията (галерия, салон и т.н.) – то се представя, репродуцира, евентуално продава или не съществува – не се отразява медийно, не се публикува никъде (не се „обнародва”), следователно не оправдава смисъла на съществуването си, не оказва влияние на никого.

Ключови думи: *медия, съвременно изкуство, графика.*

THE INFLUENCE OF THE MEDIA ON THE CONTEMPORARY ART AND ESPECIALLY ON THE GRAFIC ART IN BULGARIA

What is the influence of the media as a means of work today? Media as a material (paper, canvas, vinyl ...), on which it is printed, with its specific characteristics and special features: texture (plain, uneven, with a defined relief, colour shade and even thickness. Media as a means of documentation of the result of the creative process through catalogues. Media as a mediator representing the result of this process in the common cultural sphere. How powerful is the media?

One thing exists at the moment of “the event occurring” in the institution (a gallery, an exhibition hall, etc.). It is performed, reproduced, eventually sold or does not exist - it is not paid attention to it in the media, it is nowhere released (it is nowhere “published”), respectively it does not justify the use of its existence and does not have influence on nobody.

Key words: *media, contemporary art, graphic art.*

СЪВРЕМЕННИ ТЕХНИКИ ПРИ СЪЗДАВАНЕТО НА СТОРИБОРД ЗА АНИМАЦИОНЕН ФИЛМ

UDK 7912: 004.928

Направеното проучване в доклада проследява в исторически план класическите методи и подходи при създаването на сториборд. Съпоставя ги с нововъведенията от последното десетилетие и проследява тяхното интегриране в съвременната дигитална среда.

С този доклад се доказва необходимостта от натурна практика в рисуването, анатомията, перспективата и композицията в екранното пространство. Проведените опити разясняват редица въпроси като: „Кое е по-добро – рисунката с молив или тази на графичния таблет?“ и „Имаме ли нужда от практика по рисуване, при положение че в интернет е пълно с натурни фотографии?“

Като заключение въз основа на проведените изследвания, се достига до извод, че класическия и дигиталния метод имат най-висок коефициент на полезно действие когато са комбинирани, защото и двата метода имат своите полезни качества, но и на двата им липсва по нещо от другия.

Ключови думи: *анимация, сѝориборг.*

Denislav Ivanov Mievski

e-mail: dmievski@abv.bg

*University St. Kiril and St. Methodius, Faculty of Arts,
Veliko Trnovo, Republic of Bulgaria*

MODERN TECHNIQUES IN CREATING STORYBOARD ANIMATION

This research report follows in historical plan classical methods and approaches in the creation of storyboards. Compares them with the innovations of the last decade and follows their integration in digital environments.

With this report, demonstrating the need for natural practice drawing, anatomy, perspective and composition in screen space. Trials clarified a number of questions such as “Which is better - a pencil drawing or graphics tablet drawing?” And “Do we need practice in drawing, given that the Internet is full of full-scale photos?”

In conclusion, based on the studies, reached the conclusion that the classical and digital method has the highest coefficient of performance when combined because both methods have double beneficial qualities, but both lack something from the other.

Key words: *animation, storyboard*

VII
KNJIŽEVNOST
LITERATURE

Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет,
Нови Сад, Република Србија

**ЕЛЕМЕНТИ ПОПУЛАРНЕ КУЛТУРЕ
У ЗБИРЦИ ПРИЧА
ПОЗНАНИЦИ МИЛИЦЕ МИЋИЋ-ДИМОВСКЕ**

UDK (82:1):821.163.41-32

У раду се разматра Фискова „Популарна култура“ и њени елементи које проналазимо у „Познаницима“ Милице Мићич-Димовске. Циљ рада је да укаже на значај творевина популарне културе доступних, у највећој мери, путем масовних медија а чији су конзументи протагонисти сваке од пет прича збирке „Познаници“. Њихови животи као колажи, сачињени од робе широке потрошње, популарних текстова, тековина филмске индустрије и других производа популарне културе, подсећају на ТВ серију од пет епизода у којој сваки јунак тежи да пронађе нови *modus vivendi*. Анализира се утицај популарне културе на живот протагониста као и декодирање значења производа популарне културе које се одвија кроз (ре)интерпретацију и прилагођавање сопственом укусу.

Изводи се закључак да је конзумација популарних садржаја присутна као друштвено прихваћена могућност обogaћења социјалног живота али, са друге стране, резултира осећањима усамљености и неостварености кроз, увек присутну, жељу за променом.

Кључне речи: популарна култура, колаж, телевизија, филм.

**THE ELEMENTS OF POPULAR CULTURE IN
THE COLLECTON OF STORIES POZNANICI
BY MILICA MICIC DIMOVSKA**

This paper discusses Fisk's "Popular culture" and the elements of popular culture that we find in "Poznanici" by Milica Micic - Dimovska.

The aim of this paper is to highlight the importance of creation of popular culture available, largely, through mass media, which consumers are protagonists of each of the five-story collection "Poznanici". Their lives as a collage are made up of consumer goods, popular texts, film industry achievements and other products of popular culture, reminding of the TV series of five episodes in which each character strives to find a new *modus vivendi*. We analyze the impact of popular culture on the life of the protagonist and we decode the meaning of the products of popular culture that takes place through the (re)interpretation and the adaptation to their own taste.

It can be concluded that the consumption of popular content is present as a socially acceptable opportunity to enrich social life but, on the other hand, it results in feelings of loneliness and unfulfilled desires through the ever-present desire for change.

Key words: *popular culture, collage, television, film.*

Леана Вучковић

e-mail: vuckovic.leana@gmail.com

*Мејаџренг универзитет, Факултет за културу и медије,
Београд, Република Србија*

ФИЛОЗОФИЈА САВРЕМЕНОГ КЊИЖЕВНОГ ДЕЛА У НОВОМ КЉУЧУ

UDK 82:1"20": 82'06

Предмет истраживања и промишљања у овом раду јесте дубоко аналитичко сагледавање савременог књижевног дела „Шантарам“ аустралијског писца Г. Д. Робертса⁵, кроз литерарне интердисциплинарне елементе.

Методом класификације, првенствено ће бити објашњени сви одабрани интердисциплинарни елементи, ван контекста дела. Потом методама анализе, и индукције и дедукције, скуп елемената ће бити вертикално и хоризонтално подељен у циљу сажимања свих елемената на најужи смисао, као јединствену поруку дела.

Вертикалном поделом биће обрађени елементи из политичко-идеолошких дискурса и језичких игара, кроз књижевне епохе као жанровско-стилске оквире књижевности.

⁵ Грегори Дејвид Робертс, рођен (1952) у Мелбурну као Грегори Џон Питер Смит. „Шантарам“, први пут објављен 2003. године, у Аустралији.

Хоризонталном поделом дело ће се промишљати са становишта семиотичке теорије (парадигме) о семантичком и прагматичком оквиру досезања значења интердисциплинарних елемената, као појмова ван њихових очекиваних контекста. Затим ћемо одредити шта то прагматски повезује све елементе дела.

Крајњи циљ овог истраживања јесте разоткривање поенте и естетске поруке дела, кроз нит интердисциплинарности у којој заправо, аналитички гледано, и лежи крајњи, скривени смисао самог књижевног дела.

Кључне речи: *модерна, дискурс, епоха, семиотика, естетска порука.*

Leana Vuckovic

e-mail: vuckovic.leana@gmail.com

*Magatrend University, Faculty of Culture and Media,
Belgrade, Republic of Serbia*

THE PHILOSOPHY OF THE CONTEMPORARY LITERARY WORK IN THE NEW KEY

The subject of the research and the reflection in this work is a deep analytical understanding of the contemporary literary work “Shantaram” by Australian writer G. D. Roberts⁶, through the interdisciplinary literary elements.

Using the classification methods, primarily, all the selected interdisciplinary elements will be explained, outside the context of the work. Then, with the methods of analysis, and induction and deduction, the collection of elements will be vertically and horizontally divided in order to collapse all the elements in the narrowest sense, as the part of a unified message.

With the vertical division, the elements of the political-ideological discourse and language games will be discussed, through the literary epochs as genre-stylistic boundaries in literature.

With the horizontal division of the work, the thinking will be done from the standpoint of the semiotic theory (paradigm), about the semantic and pragmatic meaning, reaching the interdisciplinary elements, which concepts outreach their expected contexts. Then, we will determine the pragmatic base that connects all the elements of the work.

⁶ Gregory David Roberts was born (1952) in Melbourne as Gregory John Peter Smith. “Shantaram”, first published in 2003, in Australia.

The ultimate goal of this research is uncovering the punch line and the aesthetic message of the work, through the thread of interdisciplinarity, in which, from an analytical point of view, lies the ultimate, hidden meaning of the literary work.

Key words: *modern age, discourse, epoch, semiotics, esthetic message.*

Jela Sabljic Vujica

e-mail: jelena_sabljic@net.hr

Filozofski fakultet Mostar, Bosna i Hercegovina

POKUŠAJ DA SE RAZUMIJE ISPIT SAVJESTI

UDK 82:001.8

Ovim radom pokušat će se razmotriti na koji način esej djeluje kao metodološka praksa razumijevanja subjekta. Savremena teorija subjektu pristupa dvojako, ili kao manje-više pasivnom posredniku systemske moći koja ga oblikuje i sputava, ili kao manje-više nesvjesnom proizvođaču mitova i zabluda koji ga razobličuju i odrješuju, i u oba slučaja insinuiraju njegovu nemoć da se odupre stihiji iracionalnosti. Ujevićeva jedinstvena esejistička ispovijest služi kao platforma za konstituciju takve teorijske prakse koju subjekt promišlja u njenim već proizvedenim uslovima i na taj ih način preobražava, te kojom subjekt promišlja vlastite mogućnosti proizvodjenja, odnosno promišljenost samu, i na taj način čini mogućom vlastitu preobrazbu. Esjejistički subjekt reflektira refleksiju i stoga uspijeva, za razliku od znanstvenog subjekta koji poništava refleksiju, i mitskog subjekta koji apsorбира refleksiju, ponovo uspostaviti kritičku instancu spram sebe i svijeta.

Ključne reči: *subjekt, metodologija, znanost, mit, esej.*

Jela Sabljic Vujica

e-mail: jelena_sabljic@net.hr

Faculty of Philosophy Mostar, Bosnia and Herzegovina

AN EFFORT TO UNDERSTAND THE CONSCIOUSNESS EXAM

The main effort of this work will be to evaluate different ways of understanding oneself through methodological praxis of the essay. Con-

temporary theory approaches the subject of oneself bi-vocally, as a more or less passive mediator of the systematic power which designs him and controls him, or as a more or less unconscious producer of myths and delusions which deforms him and dissolves him, and in both cases insinuates his inability to persist the blind force of irrationality. Unique essayistic confession of Ujevic serves as a platform for the constitution of such a theoretical praxis which subject reflects in its already produced conditions, thus transforming them, and with its help he reflects his own potentials of production, reflection itself, thus making his own transformation possible. Essayistic subject reflects the reflection and succeeds, unlike the scientific subject who annihilates reflection and the mythical subject that absorbs reflection, to re-establish the critical instance towards himself and the world.

Key words: *subject, methodology, science, myth, essay.*

Тања Анђић

e-mail: tafriend08@gmail.com

*Универзитет у Београду, Филошки факултет,
Београд, Република Србија*

ФЕНОМЕН ЉУБАВИ У РОМАНУ МЕДЛИН МИЛЕР АХИЛОВ ПЕВ

UDK 821.09:177.6

Љубав као универзални феномен присутна је у свим историјским епохама, свим културама и на свим географским просторима. Значај и сложеност изучавања теме љубави су ништа мање важни од практичног доживљаја и искуства сваког појединца. У том погледу, у првом делу рада аутор ће се позабавити теоријским оквиром љубави, сагледаним у интердисциплинарном корпусу промишљања идући од античког ка савременом добу. У даљем дављењу овом темом, роман Медлин Милер „Ахилев пев”, послужиће као парадигма за анализу различитих облика љубави, почевши од најрудиментарнијих облика физиолошког нагона до најузвишеније потврде човечности приказане кроз алтруистичко деловање појединих ликова. Широка скала љубавних односа обухвата две крајности: површност и искључиво задовољење само личних потреба, с једне стране, и дубоко промишљање о снажним осећањима

припадања и реципроцитета, с друге стране. У самом закључку учиниће се још један покушај редефинисања љубави као заједничког раста.

Кључне речи: *љубав, теорије љубави, врсте љубави, партнерска љубав, хомоеротска љубав.*

Tanja Antic

e-mail: tafriend08@gmail.com

University of Belgrade, Filologic fakulty, Belgrade, Republic of Serbia

THE PHENOMENON OF LOVE IN THE NOVEL BY MEDELIN MILLER *THE SONG OF ACHILLES*

Love as the universal phenomenon is presented in all epochs, all cultures and in all geographic areas. The importance and complexity of studying themes of love is no less important than the practical experience and the experience of each individual. In this regard, in the first part of the paper the author will deal with the theoretical framework of love, seen within the interdisciplinary corpus of considerations, going from ancient to modern times. In further addressing to this issue, a novel by Madeline Miller „The Song Of Achilles” will serve as a paradigm for the analysis of different forms of love starting with the most rudimentary types of physiological drive to the supreme confirmation of humanity shown through the altruistic actions of individual characters. The large selection of romantic relationships involves two extremes: superficial and pure fulfillment of personal needs, on one hand, and deep reflection on the strong sense of belonging and reciprocity, on the other hand. In the conclusion, the author will make one more attempt to redefine love as mutual growth.

Key words: *love, theories of love, forms of love, partner love, homoerotic love.*

**Drugi nacionalni naučni skup
sa međunarodnim učešćem**
Niš, 10-11. oktobar 2014.
BARTF 2014

**The second national scientific forum
with international participation**
Nis, 10th-11th October 2014.
BARTF 2014

**UMETNOST I KULTURA DANAS:
DUH VREMENA I PROBLEMI
INTERPRETACIJE**
Knjiga apstrakata

**ART AND CULTURE TODAY:
SPIRIT OF TIME AND PROBLEMS OF
INTERPRETATION**
Book of Abstracts

Izdavač **Publisher**
UNIVERZITET U NIŠU UNIVERSITY OF NIS,
FAKULTET UMETNOSTI U NIŠU FACULTY OF ARTS

Za izdavača **For publisher**
Prof. dr Suzana Kostić, dekan PhD Professor Suzana Kostic, Dean

Urednik **Editor**
Mr Danijela Stojanović Mr Danijela Stojanovic

Lektura **Language editors:**
Verica Novakov (srpski jezik) Verica Novakov (Serbian language)
Dragana Obradović (english jezik) Dragana Obradovic (English language)

Grafički dizajn naslovne strane **Book cover graphic design**
Anita Milić Anita Milic

Prelom teksta **Layout and Technical processing**
Miljan Nedeljković Miljan Nedeljkovic

Univerzalna decimalna klasifikacija **UDC**
Vesna Gagić Vesna Gagic

Štamparija **Press**
„Grafika Galeb“ d.o.o. Niš „Grafika Galeb“ d.o.o. Niš

Tiraž **Circulation**
100 primeraka 100 copies

ISBN 978-86-85239-16-8

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

78(048)

НАЦИОНАЛНИ научни скуп са међународним
учешћем Балкан Арт Форум (2 ; 2014 ; Ниш)
Umetnost i kultura danas : duh vremena i
problemi interpretacije : (knjiga apstrakata)
/ Drugi nacionalni naučni skup sa
međunarodnim učešćem Balkan Art Forum, BARTF
2014, Niš, 10-11. oktobar 2014. ; [urednik
Danijela Stojanović]. - Niš : Fakultet
umetnosti Univerziteta, 2014 (Niš : Grafika
galeb). - 136 str. ; 21 cm

Uparedo srp. tekst i engl. prevod. - Tiraž
100.

ISBN 978-86-85239-16-8

a) Музика - Апстракти
COBISS.SR-ID 210236172